

Uitgave
in de Nederlandse taal

Mededelingen en bekendmakingen

<u>Nummer</u>	Inhoud	Bladzijde
	I <i>Mededelingen</i>	
	.....	
	II <i>Vorbereidende besluiten</i>	
	Economisch en Sociaal Comité	
	Zitting van maart 1992	
92/C 106/01	Advies over: — het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3528/91 betreffende de bescherming van de bossen in de Gemeenschap tegen luchtverontreiniging, en — het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad betreffende de bescherming van de bossen in de Gemeenschap tegen brand	1
92/C 106/02	Advies over: — het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake volledige zuigelingenvoeding en opvolgzuigelingenvoeding die voor de uitvoer naar derde landen is bestemd, en — het voorstel voor een resolutie van de Raad inzake de verkooppraktijken in ontwikkelingslanden van in de Gemeenschap gevestigde fabrikanten voor vervangingsmiddelen voor moedermelk	4
92/C 106/03	Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn 90/531/EEG betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie	6

<u>Nummer</u>	Inhoud (vervolg)	Bladzijde
92/C 106/04	Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lid-staten betreffende apparaten en beveiligingssystemen bestemd voor gebruik op plaatsen waar ontploffingsgevaar kan heersen	9
92/C 106/05	Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de coördinatie van de procedure voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken	11
92/C 106/06	Advies over het voorstel voor een beschikking van de Raad betreffende de sluiting van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en de republiek Finland inzake een programma voor onderzoek en technologische ontwikkeling op het gebied van hernieuwbare grondstoffen: bosbouw en houtprodukten (met inbegrip van kurk) (Forest)	12
92/C 106/07	Advies over het voorstel voor een beschikking van de Raad betreffende de sluiting van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en het koninkrijk Zweden inzake een programma voor onderzoek en technologische ontwikkeling op het gebied van hernieuwbare grondstoffen: bosbouw en houtprodukten (met inbegrip van kurk) (Forest) en recycling van afval (Reward)	13
92/C 106/08	Advies over het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad inzake de bescherming van dieren bij het slachten en doden	15
92/C 106/09	Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn 85/73/EEG inzake de financiering van de keuringen en sanitaire controles van vers vlees en van vlees van pluimvee	17
92/C 106/10	Advies over het voorstel voor een beschikking van de Raad betreffende tijdelijke nationale compenserende maatregelen ten behoeve van de landbouwers in Duitsland	19
92/C 106/11	Advies over het jaarlijks verslag over de uitvoering van de hervorming van de structuurfondsen (1990)	20

II

(Vorbereidende besluiten)

ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ

Advies over:

- het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad tot wijziging van Verordening (EEG) nr. 3528/91 betreffende de bescherming van de bossen in de Gemeenschap tegen luchtverontreiniging, en
- het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad betreffende de bescherming van de bossen in de Gemeenschap tegen brand⁽¹⁾

(92/C 106/01)

De Raad heeft op 29 november 1991 besloten, overeenkomstig artikel 130 S van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over de bovengenoemde voorstellen.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 3 maart 1992 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Pellarini.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 295e zitting (vergadering van 25 maart 1992) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

Het Comité stemt met de onderhavige voorstellen voor verordeningen in onder voorbehoud van de hierna volgende opmerkingen:

1. Inleiding

1.1. Het Comité ziet in dat de onderhavige twee verordeningen dringend moeten worden verlengd om te voorkomen dat de activiteiten op twee voor het behoud van de Europese bossen essentiële terreinen worden onderbroken.

1.2. Bij het opstellen van dit advies is het Comité uitgegaan van de verslagen over de maatregelen die krachtens de huidige verordeningen worden uitgevoerd en van zijn vorige advies over dit onderwerp, dat in 1989 is uitgebracht. Met de voorgestelde wijzigingen wordt beoogd, de maatregelen op beide actieterreinen doeltreffender te maken.

1.3. Het Comité stelt met name vast dat de Commissie voorstelt om

- met het oog op de bescherming van de bossen tegen luchtverontreiniging naast het al bestaande EG-waarnemingsnet een „net voor de intensieve bewaking” van bossen in het leven te roepen, waardoor meer kennis kan worden vergaard over de wisselwerking tussen ecosystemen in bossen en luchtverontreiniging,
- met het oog op de bescherming van de bossen tegen brand het ingrijpen van de Gemeenschap vooral te richten op gebieden waar het brandgevaar zeer groot is, de te financieren maatregelen beter op hun doel te selecteren, en een databank op te zetten waardoor bossen efficiënter kunnen worden beschermd en de oorzaken van bosbranden gemakkelijker kunnen worden achterhaald.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité is er vast van overtuigd dat bossen niet alleen voor het landbouwbeleid, maar ook, in algemenere zin, voor het bepalen van de doelstellingen

⁽¹⁾ PB nr. C 312 van 3. 12. 1991, blz. 7.

van een globaal economisch beleid een spilfunctie vervullen. In zijn advies van 1989⁽¹⁾ stelt het Comité al dat „... bos ... een zeer belangrijke rol als leverancier van grondstoffen en op het stuk van werkgelegenheid [speelt] ...” en dat het „... een uitermate belangrijke taak [vervult] in het behoud van het natuurlijk evenwicht in ruime zin...”.

2.1.1. Bossen spelen een essentiële rol bij de instandhouding van een evenwichtig ecosysteem, de bescherming en de instandhouding van bodemtype en -gesteldheid, de bescherming van het milieu en de instandhouding en verrijking van het landschap; daarnaast hebben bossen uiteraard een economische waarde als toeristische attractie, als recreatiegebied, en als bron van duurzame grondstoffen en van werkgelegenheid.

2.1.2. Bossen werken als een katalysator voor de ontwikkeling, omdat zij niet alleen een grondstof produceren waaraan Europa een tekort heeft, maar ook een sociale functie vervullen (kwaliteit van het bestaan) en wegens hun reinigende werking op de lucht voor een milieuvriendelijke groei zorgen.

2.2. Deze strategische betekenis van bossen brengt met zich mee dat de instandhouding van het bosareaal in Europa een globaal structuurbeleid vergt. Hierbij speelt ook een rol dat de Gemeenschap haar steentje moet bijdragen tot de bescherming van het ecosysteem en tot een duurzame groei op de hele aarde.

2.2.1. De ecologische, economische en landschapswaarde van de Europese bossen mag niet langer worden veronachtzaamd en aan andere overwegingen ondergeschikt worden gemaakt. Bosexploitanten moeten voor de bescherming en voor een optimale en bij de bestemming van de omgeving passende uitbreiding van de Europese bossen de nodige financiële stimulansen worden gegeven.

2.2.2. Het valt in dat verband te betreuren dat het eerste actieprogramma nog maar kort geleden is gelanceerd, terwijl de Raad hierover al in mei 1989 een principe-besluit heeft genomen. Dat programma bevat drie hoofdonderdelen, nl. de bescherming, de kwalitatieve verbetering en de exploitatie van de Europese bossen. De verschillende maatregelen zijn bovendien gespreid over andere beleidssectoren, hetgeen ten koste gaat van de functionaliteit van het programma.

2.2.3. Tot op heden heeft de EG-wetgeving alleen geleid tot maatregelen ter bescherming van Europese bossen. Toch mag de waarde daarvan niet worden onderschat, aangezien de Europese bossen in het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en de latere wijzigingen daarop, zelfs nergens worden vermeld als deel uitmakend van het Europese erfgoed. Bovendien komt bosbouw in het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) op de allerlaatste plaats en wordt deze stelselmatig als sluitpost beschouwd.

2.3. Vermeldenswaard in dit verband is de conferentie van de Verenigde Naties over milieu en ontwikkeling (UNCED) die in juni 1992 in Brazilië zal worden gehouden.

Ook dient te worden gewezen op het hoofdstuk dat de Commissie in haar Mededeling over richtsnoeren van de Gemeenschap voor de bosbouw [doc. ESC(91) 1963] wijdt aan de ontbossing en de achteruitgang van de gezondheidstoestand van de bossen in de Gemeenschap. Daarbij wijst zij er bovendien op dat de aanleg van nieuwe bossen mogelijk vertragend werkt op het tempo waarin het wereldklimaat aan het veranderen is.

2.3.1. Het strekt tot voldoening dat het Europees Parlement in een resolutie die hierover in voorbereiding is, speciaal aandacht besteedt aan het behoud en de uitbreiding van het Europese bosareaal.

2.3.2. De Commissie kondigt in de toelichting op haar voorstel een herziening van het hele maatregelenpakket voor de bosbouw aan, die nauw moet aansluiten bij de hervorming van het GLB. Vooralsnog worden echter alleen verlengingen van verordeningen voorgesteld, waarmee het ontstaan van rechtsvacua moet worden voorkomen.

2.4. Zorgwekkend is ook dat de Commissie in deze ontwerp-verordeningen verzuimt om evenals in de voorgaande verordeningen een voorlopige raming te geven van de bedragen die voor de maatregelen op de twee genoemde actieterrinen moeten worden uitgetrokken.

2.5. Dat het permanent comité voor de bosbouw, waarvoor het Comité in zijn vorige advies heeft gepleit, het daglicht heeft gezien, is een reden tot tevredenheid. Desalniettemin moet worden gewezen op de noodzaak van een optimale coördinatie tussen de verschillende EG-maatregelen en -instrumenten, waardoor onnodig dubbel werk moet worden voorkomen. Het Comité acht het dan ook raadzaam ervoor te zorgen dat het Europees Milieu-Agentschap in de toekomst met de coördinatie van het toezicht op milieuvervuiling en op de invloed hiervan op de Europese bossen wordt belast en dat intussen de gegevensbanken over bosbouw nauw gaan samenwerken met het Corine-netwerk.

2.5.1. De resultaten van de nieuwe waarnemingen, maar vooral ook van het onderzoek naar de uitwerking van milieuvervuilende factoren op het ecosysteem van bossen, moeten ook in de toekomst in het milieuprogramma op het gebied van onderzoek en ontwikkeling (O & O) van de Gemeenschap (actie COST 612) worden meegenomen. Hier kan zich een positieve samenwerking voordoen.

3. Bijzondere opmerkingen over EG-maatregelen ter bescherming van bossen tegen luchtverontreiniging

3.1. De EG-maatregelen ter bescherming van de bossen tegen luchtverontreiniging hebben volgens het Comité als eerste positieve resultaat opgeleverd dat de Commissie verslagen over de gezondheidstoestand van de Europese bossen heeft kunnen opstellen door gebruik te maken van de gegevens die de tot nu toe geïnstalleerde waarnemingsposten hebben verzameld.

⁽¹⁾ PB nr. C 139 van 5. 6. 1989, blz. 14.

3.2. Wat het verband tussen de vitaliteit van bossen en luchtvervuiling betreft⁽¹⁾ wordt echter nog vrijwel volledig in het duister getast. Het is dan ook van groot belang dat gecoördineerd onderzoek daarnaar wordt verricht, dat op basis van homogene criteria wordt uitgevoerd.

3.2.1. Het voorstel van de Commissie om „een net voor de intensievere bewaking van de bossen” op te zetten, moet dus vergezeld gaan van een maatregel waardoor de voor dat doel gebruikte gegevens per categorie van vervuilende stoffen op wetenschappelijke wijze worden uitgewerkt, van een standaardisering van de meetmethoden en van voortdurende vergelijking van de gegevens met die van de andere onderzoekscentra in de wereld.

3.2.2. Het vaststellen van schade alleen is onvoldoende zolang niet tegelijkertijd de mogelijke oorzaken en oplossingen worden aangegeven. In ieder geval kunnen op korte termijn uitgaande van de huidige wetenschappelijke kennis omtrent vervuilende stoffen effectvolle maatregelen worden genomen, die effect sorteren.

3.2.3. Er moet duidelijk ook onderzoek worden gedaan naar de schade die biotische en vervuilende factoren samen in bossen aanrichten: uiteindelijk wordt de plantengroei aangetast door een complex geheel van elkaar onderling beïnvloedende factoren. Deze onderlinge beïnvloeding moet onder de loep worden genomen.

3.2.4. Het Comité bepleit dan ook dat ook maatregelen aangaande biotische factoren voor financiële ondersteuning door de Gemeenschap in aanmerking komen.

3.3. Bij de selectie van gidsprojecten zou de voorkeur moeten uitgaan naar projecten die gericht zijn op preventie van luchtverontreiniging, uniformisering van waarnemingsmethoden en opleiding van gekwalificeerd personeel. Onder preventie in dit verband moet ook worden begrepen onderzoek naar boomsoorten die het best tegen luchtverontreiniging bestand zijn.

4. Bijzondere opmerkingen over EG-maatregelen voor de bescherming van de Europese bossen tegen brand

4.1. Alleen een samenhangend Europees bosbeleid biedt de mogelijkheid tot een geïntegreerde en preventieve aanpak, die voorwaarde is voor het bereiken van tastbare resultaten bij de bestrijding van bosbranden.

4.1.1. Het staat buiten kijf dat de ontvolking van het platteland en de braaklegging van akkerland tot gevolg hebben dat een steeds groter gebied met dicht struikgewas wordt overwoekerd en de voorzieningen voor brandpreventie langzamerhand verdwijnen, terwijl de voor een snelle brandmelding en -bestrijding noodzakelijke fijnmazige bewaking wordt uitgehouden.

4.1.2. Uit de statistieken blijkt dat het aantal bosbranden een stijgende tendens vertoont, terwijl het gemiddelde door brand verwoeste bosareaal daarentegen kleiner is geworden. Daaruit kan worden afgeleid dat de brandbestrijdingstechnieken beter zijn geworden, maar dat de preventie van brand (d.w.z. het opsporen en vervolgens het bestrijden van de mogelijke oorzaken van brand) daarbij is achtergebleven.

4.2. Het Comité staat achter het voornemen van de Commissie om „de communautaire activiteiten vooral te concentreren op de gebieden waar het brandgevaar zeer groot is”, maar blijft erop hameren dat de oorzaken van bosbranden moeten worden aangepakt. Bosbranden ontstaan uiteindelijk in de meeste gevallen door brandstichting of door onachtzaamheid. Slechts in een uiterst beperkt aantal gevallen ontstaat bosbrand spontaan.

4.2.1. Om te voorkomen dat bosbranden opzettelijk worden aangestoken, moeten bossen beter worden bewaakt. Bovendien moet het moeilijk worden gemaakt om aan verwoeste bosgrond een andere bestemming te geven.

4.2.2. Onachtzaamheid als oorzaak van bosbrand moet in de eerste plaats worden bestreden door middel van campagnes voor voorlichting en educatie van bosbezoekers. De Europese bevolking moet hierdoor beter worden doordrongen van de waarde van bossen als deel van het Europese erfgoed en dient met name te weten hoe bosbranden kunnen worden voorkomen. Daarnaast kan preventief worden opgetreden door o.a. met name langs verbindingswegen het struikgewas te verwijderen.

4.3. In de toekomst moeten maatregelen alleen worden gefinancierd wanneer deze onderdeel zijn van een samenhangende en geïntegreerde strategie voor de bescherming van bossen, waarbij voorrang moet worden gegeven aan preventieve, nieuwe maatregelen en aan een fijnmazige bewaking voor gebieden waar het brandgevaar het grootst is. Zo kan voor een doeltreffendere brandbestrijding worden gezorgd.

4.3.1. Herbebossingsmaatregelen moeten aan een aantal eisen van brandpreventie voldoen. In dat verband zou door onderzoek moeten worden uitgemaakt welke boomsoorten minder snel vlam vatten. Die bomen kunnen bij brand natuurlijke brandbarrières vormen. Als voorbeeld kan hier worden genoemd de rol van kurkeikbossen bij het tegengaan van woestijnvorming, waarnaar recentelijk in Ispira onderzoek is gedaan.

4.4. Voor een goede brandbestrijding is samenwerking tussen de lid-staten, vooral in grensgebieden, van bijzonder groot belang. Het voor een snel en doortastend ingrijpen benodigde materieel kan op die manier zonder nodeloze vertraging worden ingezet.

4.5. Het Comité hoopt dat door verdergaande coördinatie van de bosbrandbestrijding als gevolg van de

⁽¹⁾ PB nr. C 269 van 14. 10. 1991.

instelling van het permanente comité voor de bosbouw, de door de lid-staten opgedane ervaringen beter zullen

worden benut en de bosbrandbestrijding zo doeltreffender zal worden aangepakt.

Gedaan te Brussel, 25 maart 1992.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
Michael GEUENICH

Advies over:

- het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake volledige zuigelingenvoeding en opvolgzuigelingenvoeding die voor de uitvoer naar derde landen is bestemd, en
- het voorstel voor een resolutie van de Raad inzake de verkooppraktijken in ontwikkelingslanden van in de Gemeenschap gevestigde fabrikanten voor vervangingsmiddelen voor moedermelk

(92/C 106/02)

De Raad heeft op 6 januari 1992 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over de bovengenoemde voorstellen.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 3 maart 1992 opgesteld. Rapporteur was de heer Hilkens.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 295e zitting (vergadering van 25 maart 1992) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Het Comité juicht het initiatief van de Commissie toe, dat erop is gericht om de reeds bestaande regelingen inzake volledige zuigelingenvoeding en opvolgzuigelingenvoeding uit te breiden tot de uitvoer van deze produkten naar derde landen.

1.2. Het voorstel van de Commissie komt erop neer, de bepalingen van Richtlijn 91/321/EEG op belangrijke onderdelen van toepassing te verklaren op de export van deze produkten naar derde landen. In de overweging van genoemde richtlijn is de regeling als nu voorgesteld reeds aangekondigd. Deze aanpak past ook in de beleidslijn van de Wereldgezondheidsorganisatie.

1.3. In het voorstel van de Europese Commissie worden de artikelen 1, lid 2, punten c en d, en 3 tot en met 7 van Richtlijn 91/321/EEG van toepassing verklaard op exportprodukten in deze sector.

1.4. Het Comité stemt in met het voorstel van de Europese Commissie, onder voorbehoud van de volgende opmerkingen.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité is van oordeel dat ook de regels van artikel 2 van Richtlijn 91/321/EEG in het onderhavige voorstel, dat betrekking heeft op de export, moeten worden opgenomen. Dit artikel verbiedt nl. het op de markt brengen van produkten op het terrein van de zuigelingenvoeding die niet voldoen aan de daarvoor vastgestelde definities. Het gaat er daarbij met name om dat „geen ander produkt dan volledige zuigelingenvoeding op de markt mag worden gebracht, of worden voorgesteld als geschikt om gedurende de eerste vier tot zes levensmaanden volledig aan de voedingsbehoeften van normale, gezonde zuigelingen te voldoen”, zoals in dit artikel is geformuleerd.

2.2. Het Comité is van oordeel dat de bepalingen die betrekking hebben op de verkooppraktijken van in de Gemeenschap gevestigde fabrikanten (Richtlijn 91/321/EEG, art. 7, lid 7), ook onder de verplichting van de voorgestelde richtlijn moeten vallen.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Het Comité wijst erop dat artikel 2 van het richtlijnvoorstel aan de ene kant de verplichting oplegt dat de exportprodukten in overeenstemming zijn met de artikelen 3 tot en met 7 van Richtlijn 91/321/EEG of met de normen van de Codex Alimentarius dan wel met voorschriften van het invoerende land.

3.1.1. Teneinde misverstanden te voorkomen zou dit artikel zo geredigeerd moeten worden dat aan de regels van de Richtlijn 91/321/EEG of de normen van de Codex Alimentarius minimaal moet worden voldaan.

3.2. Het Comité is van oordeel dat het voorstel van een Resolutie betrekking moet hebben niet alleen op ontwikkelingslanden maar op alle derde landen. Het begrip ontwikkelingsland is te diffuus om als afbakeningscriterium te gelden.

3.3. Het Comité is van oordeel dat de in punt 2 van de voorgestelde Resolutie verwoorde aanpak onduidelijk is. In de eerste plaats vraagt het Comité zich af of de in dit punt genoemde Gemeenschapsdelegaties voldoende geëquipeerd zijn voor een adequate uitvoering van deze taak. Onduidelijk is verder wat verstaan wordt onder het begrip „bevoegde instanties”. Met betrekking tot de laatste zin van punt 2 verwijst het Comité naar de opmerkingen bij 2.2.

3.4. Het Comité dringt erop aan de redactie van punt 3 van de resolutie zodanig te formuleren dat de Commissie het als haar plicht ziet een door enigerlei belanghebbende partij ingediende klacht te onderzoeken en tot een adequate oplossing te brengen.

Gedaan te Brussel, 25 maart 1992.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité

Michael GEUENICH

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn 90/531/EEG betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie

(92/C 106/03)

De Raad heeft op 27 november 1991 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 100 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 6 maart 1992 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Kaaris.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 295e zitting (vergadering van 25 maart 1992) het volgende advies uitgebracht, dat met meerderheid van stemmen (7 stemmen tegen, 9 onthoudingen) is goedgekeurd.

ALGEMENE OPMERKINGEN

1. Onderhavig voorstel heeft betrekking op de belangrijkste nutssectoren en bevat, in de vorm van een geconsolideerde richtlijn, alle geldende bepalingen betreffende de procedures voor de gunning van opdrachten voor levering van goederen en uitvoering van werken, alsmede nieuwe bepalingen voor de levering van diensten. Deze richtlijn moet op 1 januari 1993 van kracht worden.

1.1. Voor contracten voor dienstverlening worden alleen bijzondere bepalingen voorgesteld wanneer dat op grond van het specifieke karakter van deze overeenkomsten in vergelijking met overeenkomsten voor de levering van goederen noodzakelijk is.

1.2. Onderhavige geconsolideerde richtlijn voor nutsbedrijven betekent een aanvulling op de reeds vastgestelde richtlijnen voor de openbare sector in het algemeen en op de twee richtlijnen met beroepsprocedures voor resp. de openbare sector en de nutsbedrijven.

1.3. Het Comité vraagt zich af of in de tekst van het richtlijnvoorstel geen duidelijkere definitie van „openbare aanbestedende dienst” zou moeten worden gegeven.

2. Het Comité complimenteert Commissie en Raad met het feit dat zij gezamenlijk vooruitgang hebben geboekt bij de totstandbrenging van een stuk EG-wetgeving waarin de openstelling van deze zo belangrijke sector voor de concurrentie wordt geregeld; het ziet er nu naar uit dat de aanvankelijke streefdatum van 1 januari 1993 gehaald zal worden.

2.1. Dit is een prestatie van formaat in het proces van integratie van de lid-staten in een werkelijke economische Gemeenschap. Een op het concurrentiebeginsel stoelende regeling voor opdrachten van de overheid én van particuliere nutsbedrijven is namelijk een absoluut noodzakelijk onderdeel van een echte markt zonder grenzen.

3. De Raad heeft een opmerkelijke prestatie geleverd door het hierover eens te worden. De nationale markten voor overheidsopdrachten waren sedert de ondertekening van het Verdrag van Rome en gedurende de jaren '70 en '80 immers vrijwel volledig afgeschermd van concurrentie van buitenaf. Tot 1985 beschouwden de plaatselijke en nationale overheden overal in de Gemeenschap het als volkomen geoorloofd, de gunning van overheidsopdrachten te gebruiken als instrument om plaatselijk werkgelegenheid te creëren.

4.1. In de uiteindelijk door de regeringen goedgekeurde versie van de Commissievoorstellen is de nadruk meer komen te liggen op het beschermen van de vertrouwelijkheid van de contracten dan op het tot stand brengen van een transparante markt ten behoeve van de inschrijvers die uit de boot zijn gevallen.

4.2. De regeringen van de lid-staten hebben meer sectoren en activiteiten van het toezicht van Gemeenschapswege willen uitsluiten dan de Commissie graag had gezien.

4.3. Bovendien hebben de regeringen zorgvuldig vermeden, de bestaande procedures drastisch bij te stellen, strenge sancties bij overtredingen op te leggen en vooral te accepteren dat onwettige procedures door interventie van de Gemeenschap kunnen worden geschorst.

5. Het Comité van zijn kant heeft in zijn adviezen steeds gepleit voor transparantie, voor duidelijke, eenvormige verplichtingen, voor doeltreffend toezicht op de naleving en voor zodanige sancties bij overtredingen dat hiervan een ontradend effect uitgaat.

5.1. Op die wijze heeft het willen bijdragen tot het garanderen van gelijke rechten voor alle potentiële leveranciers, alsmede tot de invoering van een regelgeving die niet een te zware last op de aanbestedende autoriteiten legt en die overal in de Gemeenschap uniform kan worden toegepast.

5.2. Het Comité stelt tot zijn tevredenheid vast dat de aanbestedingsmarkten in de sectoren transport, telecommunicatie, energie en water geleidelijk door meer concurrentie gekenmerkt worden.

6.1. De nieuwe regelgeving die op 1 januari 1993 van kracht moet worden, wordt algemeen beschouwd als de eerste generatie EG-voorschriften; wanneer ervaring met de toepassing ervan is opgedaan, moeten zij eventueel worden bijgesteld. De richtlijnen zullen in de toekomst alle aan een evaluatie worden onderworpen. Een belangrijk doel van de EG-wetgeving is namelijk het vergaren van de voor het formuleren van een adequate herziene EG-regeling benodigde informatie over omvang van en wijze van tenuitvoerlegging van de gunningsoperaties in de lid-staten.

6.2. Het Comité heeft grote belangstelling voor informatie over de ervaring die met de toepassing van de nieuwe wetgeving zal worden opgedaan, en verwacht over toekomstige herzieningen te worden geraadpleegd. Het is bijzonder geïnteresseerd in de gevolgen van de nieuwe gunningsprocedures voor de werkgelegenheid, het beschermingsniveau voor de werknemers, de sociale verhoudingen, waaronder de arbeidsvoorwaarden, en vooral in de vraag of de minimumnormen door alle leveranciers aan nationale regeringen en openbare instanties in acht zullen worden genomen. Het Comité vindt dat alleen rekening mag worden gehouden met offertes waarbij ten minste de sociale minimumnormen in acht worden genomen die zijn goedgekeurd door de 11 lid-staten die een overeenkomst betreffende het sociaal en het arbeidsmarktbeleid hebben gesloten.

6.3. Het Comité hecht voorts grote betekenis aan de toekomstige toegang van kleine en middelgrote ondernemingen tot contracten met utiliteitsbedrijven.

6.4. Het is moeilijk te voorspellen in hoeverre de nieuwe regelgeving zal beantwoorden aan het gestelde doel, nl. te komen tot een op vrije concurrentie gebaseerde markt voor leveranciers aan de overheid, incl. de particuliere nutssector, en daarmee tot een efficiëntere overheids- en nutssector. Voor een belangrijk deel zal dit afhangen van de richtlijnen met de beroepsprocedures. Het Comité kan zich niet uitspreken over de vraag of deze bepalingen de aanbestedende diensten ervan zullen weerhouden, de EG-voorschriften opzettelijk te overtreden, in welk geval het onmiddellijke praktische effect van de nieuwe regelgeving bijzonder beperkt zou zijn. Het Comité acht het van essentieel belang dat de richtlijnen met de beroepsprocedures op hetzelfde moment als de richtlijn met de gunningsprocedures van kracht worden.

6.5. Een geloofwaardige en algemeen nageleefde regelgeving is een noodzakelijke voorwaarde voor een verandering in de richting van meer concurrentie. Het is echter ook zaak dat er met betrekking tot het aanbod een schaaleffect optreedt. Zonder een concurrerend netwerk van gespecialiseerde onderaannemers zullen in de Gemeenschap gevestigde leveranciers aan de overheidssector — en niet in de laatste plaats aan openbare

nutsbedrijven — over het geheel genomen minder concurrerend blijven dan leveranciers van buiten de Gemeenschap. Aan de andere kant is het voor grote bedrijven in de openbare dan wel particuliere sector niet altijd het meest efficiënt of het beste om werkzaamheden door onderaannemers te laten uitvoeren. Er moet sprake zijn van een evenwicht. Als dit wordt erkend, zal bevoororing van onderaanneming, mits een en ander op transparante wijze gebeurt, bijdragen tot de totstandbrenging van een Europees netwerk van onderaannemers en tot verbetering van de efficiency van openbare en nutsbedrijven. Aanmoediging van transparantie bij het sluiten van toeleveringscontracten vormt wellicht de innovatie die nodig is om de EG-regelgeving tot een werkelijk doeltreffend instrument voor efficiënte openbare nutsbedrijven te maken. Het Comité acht het absoluut zaak dat de Gemeenschap een Europese markt voor onderaanneming tot stand brengt. De Commissie dient voor adequate transparantie te zorgen; het mag niet zo zijn dat nutsbedrijven, die dikwijls afgeschermd zijn van het marktgebeuren, hun bedrijfsinterne/verzorgende activiteiten die wel aan concurrentie blootstaan, intern mogen subsidiëren.

BIJZONDERE OPMERKINGEN INZAKE DIENSTEN

7.1. De aankoop van diensten door openbare nutsbedrijven vertegenwoordigt een bedrag van 45 miljard ecu op jaarbasis (15 à 20 % van het totaal van de door deze bedrijven gegunde opdrachten).

7.2. De nu voor deze transacties voorgestelde regels zijn grotendeels gelijk aan de regels die gelden voor door de overheidssector in het algemeen verstrekte opdrachten voor dienstverlening, waarover het Comité op 29 mei 1991 ⁽¹⁾ advies heeft uitgebracht. De voorschriften betreffende de drempels (400 000 en 600 000 ecu) en prijsvragen zijn zelfs volledig identiek. Te lage drempels moeten evenwel worden vermeden.

7.2.1. Overigens zou schrapping van de clausule „derde landen” in artikel 29 het Comité tot grote bezorgdheid stemmen; dit zou namelijk gevolgen hebben voor de gehele sector aanbesteding van diensten, enerzijds omdat een belangrijk segment van de markt voor overheidsopdrachten niet geliberaliseerd zou worden, en anderzijds omdat er geen garantie is dat het wederkerigheidsbeginsel in derde landen strikt in acht zal worden genomen.

7.3. Met deze twee regelingen worden de diensten in twee prioriteitscategoriën ingedeeld: diensten waarvoor onmiddellijk regels moeten worden ingevoerd om het concurrentiemechanisme in EG-verband onbelemmerd te laten werken, en diensten waarbij het volstaat dat transparantievereisten in acht worden genomen.

7.4. Tegelijkertijd wordt in dit voorstel, wat de keuzevrijheid t.a.v. de procedure en de vereenvoudigde publikatievoorwaarden betreft, de richtlijn betreffende de uitgesloten sectoren gevolgd.

⁽¹⁾ PB nr. C 191 van 22. 7. 1991.

7.5. De twee innovaties in het onderhavige voorstel zijn dat bedrijfsinterne transacties en transacties binnen groepen — die een weerspiegeling zijn van in de openbare nutssector gangbare groepsstructuren en joint ventures — buiten het toepassingsgebied van de richtlijn worden gelaten, en dat m.b.t. de verplichting tot het publiceren van technische specificaties van inschrijvers en van aankondigingen van geplaatste opdrachten een reeks vrijstellingen wordt voorgesteld ten einde het vertrouwelijke karakter van plannen en voornemens te beschermen.

7.6. Het Comité stelt voor, het eerste gedeelte van lid 1 van artikel 23 als volgt te wijzigen:

„De aanbestedende dienst is verplicht, aan te geven bij welke dienst ... (verder ongewijzigd).”

8.1. Het Comité onderschrijft de voorstellen van de Commissie inzake overheidsopdrachten voor dienstverlening en daarmee ook de gehele geconsolideerde richtlijn, onder voorbehoud van de hierna volgende bezwaren met betrekking tot de indeling van de diensten in twee categorieën (Bijlage A en Bijlage B).

8.2. De scheidslijn tussen deze categorieën is niet onomstreden. Deze controverse kan evenwel worden geminimeerd als de aanbestedende diensten de mogelijkheid wordt geboden om specifieke contracten van Bijlage XVI A naar Bijlage XVI B over te hevelen, door een intentieverklaring in die zin tot de Commissie te richten en daarin de redenen voor de gewenste verandering aan te geven. Een gegronde reden kan b.v. zijn dat strikte geheimhouding uit commerciële overwegingen

geboden is. Het Economisch en Sociaal Comité heeft zich in paragraaf 3.9 van zijn op 29 mei 1991 uitgebrachte advies⁽¹⁾ inzake de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor het verrichten van diensten uitgesproken over de betekenis van dit punt. Dit zou mogelijk moeten zijn zonder dat de EG-voorschriften worden overtreden, ook in gevallen waarin in het oorspronkelijke koopcontract geen tijdlimiet is verbonden aan het onderhoud.

9. Artikel 11 bis, lid 1

De genoemde 85 % zou moeten worden vervangen door 75 %.

10. Artikel 12

Het Comité stelt voor, de volgende tekst aan het slot van dit artikel in te lassen:

„12 quinquies. Bij het schatten van de waarde van een contract voor dienstverlening moet de aanbestedende dienst van het geschatte bedrag het bedrag aftrekken dat overeenkomt met de uitvoering van andere dan de in artikel 2, lid 2, bedoelde activiteiten; indien de totale restwaarde na aftrek van dit bedrag groter is dan het afgetrokken bedrag zelf, zijn de bepalingen van deze richtlijn van toepassing op het gehele contract.”

⁽¹⁾ PB nr. C 191 van 22. 7. 1991.

Gedaan te Brussel, 25 maart 1992.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
Michael GEUENICH

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lid-staten betreffende apparaten en beveiligingsystemen bestemd voor gebruik op plaatsen waar ontploffingsgevaar kan heersen

(92/C 106/04)

De Raad heeft op 22 januari 1992 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 100 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 6 maart 1992 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Perrin-Pelletier.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 295e zitting (vergadering van 25 maart 1992) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

Het Comité keurt het Commissievoorstel goed, onder voorbehoud van de hierna volgende opmerkingen:

1. Toelichting op de ontwerp-richtlijn

1.1. Algemene doelstelling

1.1.1. Vanwege de ernst van ontploffingsgevaar hebben alle lid-staten hiertegen bijzonder stringente wettelijke veiligheidsvoorschriften uitgevaardigd. Daarnaast zijn in een aantal technische richtlijnen van de Gemeenschap voor bovengronds of in mijnen gebruikt elektrisch materieel veiligheidsvoorschriften vastgelegd voor het tegengaan van ontploffingen. In het onderhavige richtlijnvoorstel worden algemene beginselen ter voorkoming van ontploffingsgevaar voorgesteld die zowel de elektrische oorzaken (waarvoor de technische voorschriften al bestaan) als de niet-elektrische oorzaken (verhitting van onderdelen, laserstralen, trillingen enz.) bestrijken.

1.1.2. De Commissie heeft voor dit voorstel artikel 100 A als rechtsgrondslag gekozen. Met dit artikel wordt de verwezenlijking van de interne markt door het opheffen van technische handelsbelemmeringen beoogd. De onderlinge aanpassing van de nationale wetgevingen behoort op een hoog veiligheidsniveau plaats te vinden.

1.1.3. Dit Commissievoorstel valt verder onder de „Nieuwe Aanpak” waarbij de technische uitwerking dus aan het Europees Comité voor normalisatie (CEN) en aan het Europees Comité voor elektrotechnische normalisatie (Cenelec) wordt overgelaten.

1.2. Procedures voor conformiteitsbeoordeling

1.2.1. De conformiteitsbeoordeling van mijnbouw-materieel (M) wordt door derden uitgevoerd aan de hand van een keuring van het produkt en/of kwaliteitsborging door de fabrikant. Afhankelijk van het „risiconiveau” zijn hiervoor twee procedures mogelijk. Voor bovengronds gebruikt materieel moet afhankelijk van het „risiconiveau” gekozen worden uit drie proce-

dures: de twee hierboven al vermelde procedures en een derde procedure voor in een omgeving met een laag risiconiveau te gebruiken materieel, waarbij een interne fabricagecontrole volstaat.

1.2.2. De Commissie heeft ernaar gestreefd, de belanghebbenden (en vooral het Raadgevend Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats dat hierover een belangwekkend advies heeft uitgebracht) in ruime mate bij het overleg over dit voorstel te betrekken.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het toepassingsgebied

2.1.1. Door in een en dezelfde richtlijn de risico's van elektrische en van niet-elektrische oorsprong te willen regelen, heeft de Commissie het op zich genomen twee technische domeinen samen te brengen waarmee sterk uiteenlopende ervaringen uit het oogpunt van explosierisico's zijn opgedaan: over risico's van elektrische oorsprong is in de industrie immers al veel kennis vergaard, en tal van Europese en nationale normen en voorschriften hierover worden in de praktijk naar tevredenheid toegepast.

2.1.2. Gehoopt mag worden dat de inspanningen van de elektrische en elektronische industrie op het terrein van explosiepreventie niet op de tocht worden gezet doordat de richtlijnen van vóór de „Nieuwe Aanpak” van het toneel verdwijnen. In de nieuwe richtlijn zou de regeling voor risico's van elektrische oorsprong dan ook moeten worden beperkt tot de opheffing van technische handelsbelemmeringen die voortvloeien uit voor de fabrikanten geldende nationale voorschriften en keuringsprocedures (voor zover momenteel bekend).

2.1.3. Op het gebied van risico's van niet-elektrische oorsprong is veel minder gedaan. Aangenomen mag worden dat fabrikanten van gespecialiseerde machines waarin een bescherming tegen explosiegevaar vergende elektrische apparatuur is ingebouwd, zelf (b.v. door de materiaalkeuze) die risico's zullen ondervangen. Zij zullen zich daarbij wellicht laten leiden door de techni-

sche bestekken van de klanten. Dit is vooral het geval in de olie- en de chemische industrie. Er is in de lidstaten op dit gebied nog maar weinig genormaliseerd, om van normalisatie van Gemeenschapswege maar niet te spreken. De kennis die er is, heeft uiteindelijk slechts betrekking op een gering aantal mechanische ontplofingsrisico's.

2.1.4. Aangezien ten aanzien van deze niet-elektrische risico's een gemeenschappelijke technische basis ontbreekt en de richtlijn van toepassing kan zijn op bedrijven die niet zijn gespecialiseerd in technieken waarmee ontploffingen kunnen worden voorkomen, is het hoog tijd dat er Europese normen worden uitgewerkt. Het voornemen van de Commissie om heel binnenkort een opdracht in die zin aan CEN en Cenelec te geven, kan dan ook alleen maar worden toegejuicht.

2.2. *Verband tussen de voorschriften voor het ontwerp en voor het gebruik van apparaten*

2.2.1. Het onderhavige Commissievoorstel behelst alleen de harmonisatie van de voorschriften voor het op de markt brengen van apparaten die bestemd zijn voor gebruik op plaatsen waar ontploffingsgevaar kan heersen. Die harmonisatie betreft dus niet het begrip „explosiegevoelige zones op plaatsen van gebruik”, terwijl daarover nu juist de meningen tussen de lidstaten en de verschillende bedrijfstakken (mijnbouw, chemische en olie-industrie) ver uiteenlopen. In de praktijk betekent dat voor de fabrikant dat de definitie verandert naar gelang van de klant en het land van levering. Doordat de technische referenties van de gebruikers verschillen, kunnen gevaarlijke misverstanden ontstaan.

2.2.2. Bij de Commissie (DG V) is momenteel een richtlijn inzake de gebruiksvoorwaarden van apparaten in voorbereiding, waarvoor artikel 118 A van het Verdrag (dat onder meer de veiligheid op de werkplek betreft) als rechtsgrondslag dient. Het Comité is, evenals het Comité voor de veiligheid, de hygiëne en de gezondheidsbescherming op de arbeidsplaats, van oordeel dat het beter zou zijn geweest wanneer het ontwerp en het gebruik van apparaten in één enkele nieuwe richtlijn zouden zijn geregeld. In die nieuwe richtlijn zou dan het begrip „explosiegevoelige zone” moeten worden geharmoniseerd.

3. *Bijzondere opmerkingen*

3.1. *Het probleem van de installaties*

3.1.1. Bij de afbakening van het toepassingsgebied van deze richtlijn moet worden verduidelijkt dat het om apparaten gaat die door de mogelijke vorming van vonken ontploffingen kunnen veroorzaken (zonder die verduidelijking zou de voorgestane regeling ook gelden voor ontploffingen als gevolg van defekten in boilers of luchtdrukketels).

3.1.2. In het Commissievoorstel wordt onvoldoende duidelijkheid verschaft over de wijze waarop met de apparaten wordt omgegaan. De situatie is vooral problematisch wanneer de verantwoordelijkheid voor de installatie door meerdere personen wordt gedeeld en de risico's van elektrische en van niet-elektrische oorsprong niet van elkaar kunnen worden losgekoppeld.

3.1.3. De door de Commissie voorgestelde procedures voor conformiteitsbeoordeling zijn slecht afgestemd op grootschalige installaties (zoals kant en klaar geleverde fabrieken in de chemische industrie) waarin van heel verschillende apparaten gebruik wordt gemaakt. De eindgebruiker, die op zijn minst verantwoordelijk is voor de installatie van het machinepark en die daarvoor de beschikking moet hebben over voldoende gekwalificeerd personeel dat onafhankelijk werkt van het personeel dat de apparatuur bedient, zou moeten worden gemachtigd om zelf, ongeacht het risiconiveau, de nodige controles uit te voeren zonder daarvoor noodzakelijkerwijs een beroep te moeten doen op een van de in bijlage XII van het Commissievoorstel genoemde organismen.

3.2. *Moeizaam verlopende procedures*

3.2.1. Volledige kwaliteitsborging (module H) is voor een aantal grote bedrijven interessant, maar het zou niet realistisch zijn die procedure algemeen in te voeren. Voor kleine en middelgrote bedrijven is het ook niet gemakkelijk om naast de procedure voor het EG-type-onderzoek de procedures van produktiekwaliteitsborging (module D) en van produktkwaliteitsborging (module E) ten uitvoer te leggen. Dit probleem doet zich vooral voor bij de productie van kleine series.

Gedaan te Brussel, 25 maart 1992.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

Michael GEUENICH

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de coördinatie van de procedure voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken

(92/C 106/05)

De Raad heeft op 4 februari 1992 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor industrie, handel, ambacht en diensten, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 6 maart 1992 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Kaaris.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 295e zitting (vergadering van 25 maart 1992) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Doel van het voorstel is, de sedert 1971 vastgestelde wetsteksten betreffende de procedure voor het plaatsen van overheidsopdrachten te codificeren.
2. Het Comité acht het zeer zinvol dat alle teksten in één richtlijn worden gebundeld. De Commissie heeft verzekerd dat de codificatie geen materiële wijziging van de inhoud van de teksten inhoudt en dat hiermee geen politieke bedoelingen worden nagestreefd. Wat bijlage I betreft vindt het Comité dat uitsluitend publiekrechtelijke lichamen in de lijst mogen worden opgenomen die voldoen aan de in de richtlijn vastgelegde criteria.
3. Het Comité zou gaarne zien dat de lijst in bijlage I zuiver indicatief is. Deze moet constant worden bijgewerkt, zodat de situatie in de lid-staten hierin voortdurend tot uiting komt.

Gedaan te Brussel, 25 maart 1992.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
Michael GEUENICH

Advies over het voorstel voor een beschikking van de Raad betreffende de sluiting van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en de republiek Finland inzake een programma voor onderzoek en technologische ontwikkeling op het gebied van hernieuwbare grondstoffen: bosbouw en houtprodukten (met inbegrip van kurk) (Forest) ⁽¹⁾

(92/C 106/06)

De Raad heeft op 23 december 1991 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 130 Q, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor energie, nucleaire vraagstukken en onderzoek, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 4 maart 1992 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Noordwal.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 295e zitting (vergadering van 25 maart 1992) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Bij beschikking van 20 november 1989 ⁽²⁾ heeft de Raad een specifiek programma vastgesteld voor „onderzoek en technologische ontwikkeling op het gebied van grondstoffen en recycling (1990-1992)”; dit programma heeft de volgende doelstellingen:

- verbetering van het concurrentievermogen van de EG-industrie op het gebied van grondstoffen en recycling,
- stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking op het terrein van strategisch industrieel onderzoek,
- stimuleren van technologie-overdracht tussen lidstaten en tussen sectoren, vooral die waarin het midden- en kleinbedrijf sterk is vertegenwoordigd,
- verbetering van het algemene wetenschappelijke gehalte van het onderzoek op het gebied van grondstoffen en recycling, en daarmee ook van de economische en sociale samenhang van de Gemeenschap.

1.2. Het programma bestaat uit vier onderdelen en er is een bedrag van 45 miljoen ecu voor uitgetrokken. Hieronder volgt de verdeling van de middelen (in miljoen ecu):

1. Primaire grondstoffen: 21,
2. Recycling van non-ferrometalen en strategische metalen: 6,
3. Hernieuwbare grondstoffen: bosbouw en houtprodukten (met inbegrip van kurk): 12,
4. Recycling van afval (Reward): 6.

1.3. De Commissie is krachtens artikel 8 van bovengenoemde beschikking en overeenkomstig artikel 130 N van het Verdrag gemachtigd te onderhandelen met derde landen die met de Gemeenschappen kaderovereenkomsten voor wetenschappelijke en technische samen-

werking hebben gesloten ten einde met deze landen overeenkomsten te sluiten voor deelname aan het programma. Deze samenwerkingsovereenkomsten kunnen echter alleen maar betrekking hebben op de programma-onderdelen hernieuwbare grondstoffen, bosbouw, houtprodukten en recycling van afval.

1.4. Met Finland is een dergelijke kaderovereenkomst gesloten; deze overeenkomst is bij Besluit 87/177/EEG ⁽³⁾ van de Raad van 9 februari 1987 namens de Gemeenschap goedgekeurd.

1.5. Onderhavig voorstel voor een besluit heeft dus tot doel, de op het programma-onderdeel Forest betrekking hebbende kaderovereenkomst tussen Finland en de Gemeenschap formeel goed te keuren.

1.6. De in het ontwerp-besluit beoogde kaderovereenkomst voorziet in het volgende:

- een bijdrage van Finland in de financiering van de in de vorm van onderzoekscontracten uit te voeren werkzaamheden en in de beheerskosten van het programma-onderdeel. Deze bijdrage is gekoppeld aan het bruto binnenlands produkt van Finland en bedraagt 280 423 ecu,
- onderzoekers en onderzoeksinstituten uit Finland krijgen het recht om onderzoeksvorstellen in te dienen en de desbetreffende contracten met de Commissie af te sluiten,
- er wordt een uit vertegenwoordigers van de Gemeenschap en Finland bestaand samenwerkingscomité opgericht dat belast is met de tenuitvoerlegging van de overeenkomst alsook met de coördinatie van en voorlichting over de ontwikkelingen in het kader van het Forest-programma. Het Comité stelt zijn eigen huishoudelijk reglement vast,
- voorwaarden voor herziening of opzegging van de overeenkomst.

⁽¹⁾ PB nr. C 316 van 6. 12. 1991, blz. 4.

⁽²⁾ PB nr. L 359 van 8. 12. 1989, blz. 16.

⁽³⁾ PB nr. L 71 van 14. 3. 1987, blz. 29.

2. Opmerkingen

2.1. Het Comité stemt in met het voorstel voor een beschikking.

2.2. Voor het overige verwijst het Comité naar de opmerkingen in de paragrafen 2.2 tot en met 2.5 van

het gelijktijdig uitgebrachte advies⁽¹⁾ inzake het voorstel voor een beschikking betreffende de sluiting van een soortgelijke samenwerkingsovereenkomst met het koninkrijk Zweden⁽²⁾.

⁽¹⁾ Doc. ESC 359/92.

⁽²⁾ PB nr. C 316 van 6. 12. 1991, blz. 10.

Gedaan te Brussel, 25 maart 1992.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

Michael GEUENICH

Advies over het voorstel voor een beschikking van de Raad betreffende de sluiting van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en het koninkrijk Zweden inzake een programma voor onderzoek en technologische ontwikkeling op het gebied van hernieuwbare grondstoffen: bosbouw en houtproducten (met inbegrip van kurk) (Forest) en recycling van afval (Reward)⁽¹⁾

(92/C 106/07)

De Raad heeft op 19 december 1991 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 130 Q, lid 2, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor energie, nucleaire vraagstukken en onderzoek, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 4 maart 1992 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Noordwal.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 295e zitting (vergadering van 25 maart 1992) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Bij beschikking van 20 november 1989⁽²⁾ heeft de Raad een specifiek programma vastgesteld voor „onderzoek en technologische ontwikkeling op het gebied van grondstoffen en recycling (1990-1992)”; dit programma heeft de volgende doelstellingen:

- verbetering van het concurrentievermogen van de EG-industrie op het gebied van grondstoffen en recycling,
- stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking op het terrein van strategisch industrieel onderzoek,
- stimuleren van technologie-overdracht tussen lidstaten en tussen sectoren, vooral die waarin het midden- en kleinbedrijf sterk is vertegenwoordigd,
- verbetering van het algemene wetenschappelijke gehalte van het onderzoek op het gebied van grond-

stoffen en recycling, en daarmee ook van de economische en sociale samenhang van de Gemeenschap.

1.2. Het programma bestaat uit vier onderdelen en er is een bedrag van 45 miljoen ecu voor uitgetrokken. Hieronder volgt de verdeling van de middelen (in miljoen ecu):

1. Primaire grondstoffen: 21,
2. Recycling van non-ferrometalen en strategische metalen: 6,
3. Hernieuwbare grondstoffen: bosbouw en houtproducten (met inbegrip van kurk): 12,
4. Recycling van afval (Reward): 6.

1.3. De Commissie is krachtens artikel 8 van bovengenoemde beschikking en overeenkomstig artikel 130 N van het Verdrag gemachtigd te onderhandelen met derde landen die met de Gemeenschappen kaderovereenkomsten voor wetenschappelijke en technische samenwerking hebben gesloten ten einde met deze landen

⁽¹⁾ PB nr. C 316 van 6. 12. 1991, blz. 10.

⁽²⁾ PB nr. L 359 van 8. 12. 1989, blz. 16.

overeenkomsten te sluiten voor deelname aan het programma. Deze samenwerkingsovereenkomsten kunnen echter alleen maar betrekking hebben op de programma-onderdelen hernieuwbare grondstoffen, bosbouw, houtprodukten en recycling van afval.

1.4. Met Zweden is een dergelijke kaderovereenkomst gesloten; deze overeenkomst is bij Besluit 87/177/EEG⁽¹⁾ van de Raad namens de Gemeenschap goedgekeurd.

1.5. Onderhavig voorstel voor een besluit heeft dus tot doel, de op de programma-onderdelen Forest en Reward betrekking hebbende kaderovereenkomst tussen Zweden en de Gemeenschap formeel goed te keuren.

1.6. De in het ontwerp-besluit beoogde kaderovereenkomst voorziet in het volgende:

- een financiële bijdrage van Zweden in de financiering van de in de vorm van onderzoekscontracten uit te voeren werkzaamheden en in de beheerskosten van de programma-onderdelen. Deze bijdrage is gekoppeld aan het bruto binnenlands produkt van Zweden en bedraagt 454 534 ecu voor het Forest-programma en 227 267 ecu voor het Reward-programma,
- onderzoekers en onderzoeksinstituten uit Zweden krijgen het recht om onderzoeksvoorstellen in te dienen en de desbetreffende contracten met de Commissie af te sluiten,
- er wordt een uit vertegenwoordigers van de Gemeenschap en Zweden bestaand samenwerkingscomité opgericht dat belast is met de tenuitvoerlegging van de overeenkomst alsook met de coördinatie van en voorlichting over de ontwikkelingen in het kader van de Forest- en Reward-programma's. Het Comité stelt zijn eigen huishoudelijk reglement vast,
- voorwaarden voor herziening of opzegging van de overeenkomst.

2. Opmerkingen

2.1. Het Comité keurt het voorstel voor een beschikking goed, maar plaatst hierbij de volgende kanttekeningen:

⁽¹⁾ PB nr. L 71 van 14. 3. 1987, blz. 29.

2.2. Het specifieke programma voor onderzoek en technologische ontwikkeling op het gebied van grondstoffen en recycling is in grote lijnen op 26 april 1989 al door het Comité goedgekeurd⁽²⁾.

2.3. Het Comité had zich in zijn advies echter kritisch uitgelaten over de voorgestelde verdeling van de middelen over de verschillende deelprogramma's; er lag te veel nadruk op „primaire grondstoffen”, een onderzoeksgebied waarvoor ongeveer de helft van het totale budget van het programma gereserveerd was.

2.4. Het Comité was eveneens van mening dat het budget, gezien de ernst van de milieuproblemen en de dringende noodzaak oplossingen hiervoor te vinden, niet was verdeeld volgens de prioriteiten voor de verschillende deelprogramma's en het belang dat deze ten opzichte van elkaar hebben. Bijgevolg heeft het Comité toen aangeraden om het budget voor het programma „primaire grondstoffen” in te krimpen en het vrijgekomen bedrag voor de uitvoering van de andere drie deelprogramma's aan te wenden.

2.5. Het Comité betreurt het ten zeerste dat zijn aanbeveling niet in aanmerking is genomen door de Raad, die in zijn beschikking de door de Commissie voorgestelde indicatieve verdeling heeft aangehouden.

2.6. Het Comité herinnert er eveneens aan dat de in het kader van het deelprogramma Reward uitgevoerde onderzoeksactiviteiten nauw samenhangen met die in het kader van het STEP-programma (onder het hoofd Milieubeschermingstechnologie — Onderzoek betreffende afvalstoffen), dat op 20 november 1989⁽³⁾ bij beschikking van de Raad is vastgesteld. Bij die gelegenheid heeft het Comité de Commissie daarom tevens dringend verzocht om de krachtens deze programma's uitgevoerde onderzoeksprojecten op elkaar aan te laten sluiten, teneinde een zo groot mogelijk rendement te halen uit de beperkte middelen die voor het deelprogramma Reward zijn gereserveerd.

2.7. Nu de Raad besloten heeft bilaterale samenwerkingsovereenkomsten m.b.t. het STEP-programma (in het bijzonder met Zweden)⁽⁴⁾ te sluiten, dient de Commissie er volgens het Comité op toe te zien dat de in het kader van beide samenwerkingsovereenkomsten uit te voeren onderzoeksactiviteiten betreffende de recycling van afval een versterkend effect op elkaar hebben.

⁽²⁾ PB nr. C 159 van 26. 6. 1989, blz. 31.

⁽³⁾ PB nr. L 359 van 8. 12. 1989, blz. 9.

⁽⁴⁾ PB nr. L 54 van 28. 2. 1992.

Gedaan te Brussel, 25 maart 1992.

*De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité*

Michael GEUENICH

Advies over het voorstel voor een verordening (EEG) van de Raad inzake de bescherming van dieren bij het slachten en doden⁽¹⁾

(92/C 106/08)

De Raad heeft op 5 december 1991 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité advies te vragen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 12 maart 1992 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Wick.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 295e zitting (vergadering van 25 maart 1992) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Het Comité gaat akkoord met het voorstel van de Commissie, maar wenst hierbij onderstaande kanttekeningen te plaatsen.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité wijst op de diverse adviezen die het reeds over dit vraagstuk heeft uitgebracht. Het onderschrijft met name opnieuw zijn advies van 16 december 1987 en steunt daarmee de wens van de Commissie dat de Gemeenschap toetreedt tot het Europees Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van slachtdieren.

2.2. Het Comité stelt met voldoening vast dat de Commissie met het onderhavige voorstel gehoor geeft aan zijn verzoek, een verordening over de „bescherming van slachtdieren” voor te leggen.

2.3. Het Comité vindt dat er voldoende controle op de geplande voorschriften moet komen, om ervoor te zorgen dat de maatregelen ter bescherming van slachtdieren in de praktijk ook steeds worden toegepast.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Hoofdstuk I, artikel 1, lid 1

Het Comité stelt vast dat het toepassingsgebied van deze ontwerp-verordening niet duidelijk is. Er dient een uitzondering te worden gemaakt voor het slachten aan huis voor eigen gebruik en voor de verkoop van kleine hoeveelheden op het bedrijf zelf. Verder heeft het voorstel volgens de definitie van „dieren” geen betrekking op waterdieren. Om duidelijk te maken dat wild niet onder dit voorstel valt, zou de eerste zin als volgt moeten luiden: „... en doden van gedomesticeerde dieren...”.

3.2. Hoofdstuk I, artikel 1, lid 2

Het Comité zou graag zien dat de genoemde uitzondering voor wetenschappelijke en technische proeven in zo beperkt mogelijke zin wordt opgevat, zodat misbruik wordt voorkomen. Wat de voorgestelde uitzondering voor bijzondere slachtmethoden bij bepaalde religieuze gemeenschappen betreft, dient duidelijk te worden gesteld dat de bepalingen inzake de bescherming van dieren bij het verplaatsen en onderbrengen ervan niet van de in het algemeen geldende voorschriften mogen afwijken en dat alleen het fixeren en doden in overeenstemming met de geloofsbeginselen van deze gemeenschappen mag geschieden. Daarbij dient te worden nagegaan of het mogelijk is, na overleg met de betrokken religieuze gemeenschappen, voor ieder van deze gemeenschappen in de gehele EG dezelfde methoden voor ritueel slachten vast te leggen.

3.3. Hoofdstuk I, artikel 2, lid 1

Het Comité wijst erop dat er naast plaatsgebonden slachthuizen ook mobiele slachtinrichtingen bestaan, en dat rekening moet worden gehouden met de bijzondere omstandigheden aldaar, met name wat het onderbrengen van de slachtdieren betreft.

3.4. Hoofdstuk I, artikel 2, lid 2

Het Comité merkt op dat de voorschriften inzake de bescherming van slachtdieren ook bij het inladen van deze dieren in acht moeten worden genomen. De tekst dient dus als volgt te luiden: „het inladen en uitladen van dieren...”.

3.5. Hoofdstuk I, artikel 3

Het Comité is van mening dat „onnodige opwinding” dient te worden gewijzigd in „vermijdbare opwinding”.

3.6. Hoofdstuk II, artikel 4

Zoals reeds m.b.t. hoofdstuk I, artikel 2, lid 1, is gezegd, dienen ook mobiele slachtinrichtingen onder deze bepa-

⁽¹⁾ PB nr. C 314 van 5. 12. 1991, blz. 14.

lingen te vallen en uitdrukkelijk te worden genoemd. Verder zou „onnodige opwinding” in „vermijdbare opwinding” moeten worden veranderd.

3.7. Hoofdstuk II, artikel 7

Het Comité is van mening dat door een dierenarts moet worden nagegaan of de personen die de dieren bedwelmen, over de nodige vakkennis beschikken. De bepaling dat „de bevoegde autoriteit” dit schriftelijk moet bevestigen, is op zich te weinig nauwkeurig en vormt geen garantie t.a.v. de bescherming van de dieren.

3.8. Hoofdstuk III, artikel 9

De bepaling dat er — met inachtneming van het bepaalde in artikel 5, lid 2, — een afwijking kan worden toegestaan voor het slachten van pluimvee door de landbouwer voor consumptie op het eigen bedrijf, is te restrictief. Deze mogelijkheid zou ook voor konijnen, jonge geiten, lammeren en varkens moeten gelden.

3.9. Hoofdstuk III, artikel 11

In de Duitse versie van de tekst ontbreekt hier de kop.

3.10. Hoofdstuk III, artikel 12

Volgens het Comité kan bij het vervoeren van een gewond of ziek dier naar de slachtplaats in principe niet worden uitgesloten dat het dier nog meer lijdt. Daartoe zou het vervoeren van een gewond of ziek dier volledig verboden moeten worden. Het zou zinvol en aanvaardbaar zijn vast te leggen dat het dier niet meer mag lijden dan in door een dierenarts nog aanvaardbaar geachte mate. Dieren waarvan het vlees niet meer voor menselijke consumptie kan worden gebruikt, dienen ter plaatse te worden gedood.

3.11. Hoofdstuk IV, artikel 18, lid 2

Het Comité acht het ter bescherming van de dieren noodzakelijk dat de lid-staten bij herhaalde overtredingen, met name als deze ernstig lijden voor de dieren veroorzaken, niet alleen sancties kunnen, maar ook moeten nemen.

3.12. Bijlage A, punt I, lid 3

Het Comité is ertegen dat dieren bij het leveren, verplaatsen en onderbrengen op grond van „hun oorsprong” moeten worden gescheiden. Dat is alleen mogelijk als de dieren uit grotere bestanden afkomstig zijn. Er worden evenwel ook dieren uit kleinere bestanden aangevoerd. Die kunnen tijdens het vervoer en het verblijf vóór het slachten niet afzonderlijk worden ondergebracht.

3.13. Bijlage A, punt I (nieuw lid 7)

Het Comité beveelt aan dat voor een of andere afscherming wordt gezorgd zodat de slachtdieren hun gedode soortgenoten niet rechtstreeks kunnen zien.

3.14. Bijlage A, punt II, lid 2

Het Comité stelt vast dat het verboden wordt, de dieren aan kop, horens, oren, poten, staart of vacht op te tillen. Het wijst erop dat hierbij een uitzondering dient te worden gemaakt voor pluimvee. Verder lijkt het het Comité doelmatiger dat de Commissie een lijst van maatregelen geeft waarin de geoorloofde methoden om de dieren voort te drijven, worden genoemd. Dit zou voor de praktijk bijzonder nuttig zijn.

3.15. Bijlage A, punt II, lid 4

Het Comité stelt vast dat het slaan van de dieren op gevoelige delen van het lichaam verboden wordt. Dit betekent dat „slaan” in het algemeen wel toegestaan is om een dier voort te drijven. In de laatste zin wordt „slaan” echter uitdrukkelijk verboden. Om de bepaling nauwkeuriger te formuleren, zou moeten worden toegevoegd dat overdreven hard of vaak slaan moet worden verboden. Verder dient de formulering „de dieren in de ogen te grijpen” te worden gewijzigd in de juistere omschrijving „de dieren in de oogkassen te grijpen”.

3.16. Bijlage B, lid 1

Het Comité vindt dat het gebruik van kalmerende middelen bij het fixeren van de dieren verboden moet blijven.

3.17. Bijlage C, punt II, lid 4 A

De voorgeschreven minimumconcentratie van 70 % kooldioxide is zeer laag; bij 75 of 80 % is de bedwelming beter gewaarborgd.

3.18. Bijlage C, punt II, lid 4 D

Het Comité acht in de Duitse versie van de tekst de formulering „Einzel- bzw. Doppelbuchten”, onnauwkeurig. Als beide mogelijkheden worden toegestaan, dient hier „oder” te worden geschreven.

3.19. Bijlage D, punt 1

Het Comité stelt voor, de tekst in die zin te wijzigen dat bij het gebruik van pen of kogel de hersenen

ruggemergfuncties moeten worden uitgeschakeld en de verbloeding binnen 1 minuut na de bedwelming op gang moet worden gebracht.

3.20. *Bijlage F*

Het gebruik van CO₂ als bedwelmingsmiddel zou eveneens moeten worden toegestaan.

Gedaan te Brussel, 25 maart 1992.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

Michael GEUENICH

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad tot wijziging van Richtlijn 85/73/EEG inzake de financiering van de keuringen en sanitaire controles van vers vlees en van vlees van pluimvee⁽¹⁾

(92/C 106/09)

De Raad heeft op 14 januari 1992 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 12 maart 1992 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Wick.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 295e zitting (vergadering van 25 maart 1992) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Het Comité gaat met het Commissievoorstel akkoord, maar wenst hierbij de volgende kanttekeningen te plaatsen.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Het Comité herinnert aan het advies van het Comité van 26 september 1984 inzake het voorstel voor een richtlijn van de Raad betreffende de financiering van de keuringen en sanitaire controles van vers vlees⁽²⁾. Destijds achtte het de voorgestelde kostenregelingen in beginsel een geschikt middel om iets te doen aan de bestaande concurrentiedistorsies die het gevolg waren van uiteenlopende kosten en financieringsregelingen van de controles. Ook stemde het in met de harmonisatie van de bestaande regelingen.

2.2. Het Comité stelt met voldoening vast dat er inmiddels nieuwe technische uitvoeringsbepalingen zijn ingevoerd en dat de modernste keurings- en controleprocedures worden toegepast.

2.3. In Richtlijn 85/73/EEG zijn vervolgens voorschriften ingevoerd betreffende de heffing van retributies bij de keuring van slachtvee en vlees en bij de sanitaire controle van vers vlees.

2.4. Het onderhavige voorstel heeft ten doel, de retributieregeling uit te breiden tot de controle op alle tussen de lid-staten verhandelde produkten (Richtlijn 89/662/EEG)⁽³⁾ en op alle uit derde landen ingevoerde produkten van dierlijke oorsprong (Richtlijn 90/675/EEG)⁽⁴⁾.

2.5. In dit verband verwijst het Comité naar zijn adviezen betreffende de Richtlijnen 89/662/EEG en 90/675/EEG waarin het zijn instemming heeft betuigd met de invoering van basisvoorschriften voor de controle op produkten van dierlijke oorsprong in de interne markt en bij invoer uit derde landen. Deze richtlijnen bevatten duidelijke algemene voorschriften betreffende aard en omvang van de controles.

⁽¹⁾ PB nr. C 36 van 14. 2. 1992, blz. 9.

⁽²⁾ PB nr. C 307 van 19. 11. 1984.

⁽³⁾ PB nr. L 395 van 13. 12. 1989, blz. 13.

⁽⁴⁾ PB nr. L 373 van 31. 12. 1990.

2.6. Ook de nu voorgestelde uitbreiding van de retributieregeling, die tot een zo vrij mogelijke handel in produkten van dierlijke oorsprong moet leiden, mag geen concurrentiedistorsies doen ontstaan.

2.7. Met het oog op de jurisprudentie van het Europees Hof van Justitie inzake de heffing bij retributies van veterinaire controles acht het Comité de uitbreiding van de retributieregeling in de voorgestelde omvang aanvaardbaar. Dit moet gebeuren door uitbreiding van de basisvoorschriften van Richtlijn 85/737/EEG tot alle produkten van dierlijke oorsprong.

2.8. Het Comité stelt echter vast dat de invoering van forfaitaire retributies niet het verhoopte resultaat op het stuk van harmonisatie heeft opgeleverd. Dit komt omdat de lid-staten de mogelijkheid bleven houden, hogere retributies te heffen wanneer dit nodig was om de daadwerkelijk gemaakte kosten te dekken. Met name bij de nieuwe retributies zou deze mogelijkheid zo veel mogelijk moeten worden uitgesloten.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. Artikel 1, lid 3 — nieuw lid 3, eerste gedachtenstreepje

Het Comité vindt het juist dat bij het vervoer van dierlijke produkten in de interne markt alleen retributies mogen worden geheven voor controle in het land van oorsprong, maar niet in het land van bestemming. Steekproeven in het land van bestemming en controle tijdens het transport dienen als voorheen voor rekening van de overheid van de betreffende lid-staat te komen.

3.2. Artikel 1, lid 4 — nieuw lid 3, eerste gedachtenstreepje

Het Comité is het er niet mee eens dat de forfaitaire niveaus van de retributies en de uitvoeringsbepalingen volgens de procedure van artikel 4 bis worden vastgesteld (vgl. art. 1, lid 5).

Bovendien moet zo veel mogelijk worden voorkomen dat concurrentiedistorsies ontstaan ten gevolge van verschillen in retributie. Daarom moet ervoor worden gezorgd dat de forfaitaire niveaus niet te sterk verschillen van de effectieve retributies (d.w.z. de in de lid-staten effectief geheven retributies).

3.3. Artikel 1, lid 5

Het Comité stelt vast dat met de procedure van het permanent comité geheel wordt afgestapt van de tot nu toe geldende procedure, waarbij de Raad met gekwalificeerde meerderheid moest besluiten. Toch is het wel belangrijk dat bij de vaststelling van de forfaitaire niveaus van de nieuwe retributies rekening wordt gehouden met in de lid-staten bestaande kostensituaties en veterinaire structuren. Hetzelfde geldt voor de uitvoeringsbepalingen. Daarom moet ervoor worden gezorgd dat met gekwalificeerde meerderheid wordt besloten en dat de lid-staten een stem in het kapittel hebben. De voorgestelde procedure houdt echter in dat de lid-staten wel gehoord worden, maar geen stemrecht hebben. Het Comité vindt dan ook dat moet worden vastgehouden aan de tot nu toe gevolgde procedure waarbij de Raad, of anders het voor alle veterinaire kwesties bevoegde permanent veterinair comité, met gekwalificeerde meerderheid besluiten neemt.

3.4. In dit verband herinnert het Comité aan zijn advies over het voorstel voor een verordening van de Raad inzake de veterinaire controles voor dieren uit derde landen die in de Gemeenschap worden binnengebracht (doc. ESC 871/91)⁽¹⁾. Hierin heeft het erop aangedrongen dat de Commissie regelmatig verslagen opstelt waaruit blijkt welke regelingen door het permanent veterinair comité zijn getroffen en welke ernstige inbreuken zijn vastgesteld. Het Comité verzoekt de Commissie ook in het onderhavige geval deze procedure te volgen.

3.5. Artikel 2

Het Comité verbaast zich er ook dit keer weer over dat de Commissie voor de omzetting van de voorstellen in nationaal recht zulke onrealistische termijnen voorstelt.

Bijzonder onbegrijpelijk is het dat in de eerste alinea als datum 31 december 1991 wordt genoemd, terwijl het Commissievoorstel pas van 26 november 1991 dateert. De Commissie zou er een gewoonte van moeten maken om voor de omzetting in nationaal recht redelijke termijnen vast te stellen.

⁽¹⁾ PB nr. C 269 van 14. 10. 1991, blz. 36.

Gedaan te Brussel, 25 maart 1992.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
Michael GEUENICH

Advies over het voorstel voor een beschikking van de Raad betreffende tijdelijke nationale compenserende maatregelen ten behoeve van de landbouwers in Duitsland⁽¹⁾

(92/C 106/10)

De Raad heeft op 20 februari 1992 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 12 maart 1992 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Schnieders.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 295e zitting (vergadering van 25 maart 1992) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

1. Het Comité gaat akkoord met het voorstel van de Commissie.
2. Het inkomensverlies dat de landbouwers in Duitsland sinds de afbraak van de monetaire compenserende bedragen in 1984 lijden, werd tot voor kort door een verhoging van het tarief van de belasting over de toegevoegde waarde (BTW) gecompenseerd. Deze maatregel is sedert 31 december 1991 niet meer van toepassing. Daardoor ontstaat voor de Duitse landbouwbedrijven een verder inkomensverlies van nog eens 7%. Het landbouwinkomen in Duitsland behoort tot de vier laagste in de EG en het heeft zich, zoals de Commissie uiteenzet, op onbevredigende wijze ontwikkeld.
3. Daarom stelt de Commissie voor, Duitsland toe te staan, in 1992 een steunbedrag per hectare toe te kennen. Deze maatregel geldt slechts voor het jaar 1992.
4. Het Comité neemt kennis van dit voorstel. Het verzoekt de Commissie, de toepassing van deze maatregel te evalueren en hierover verslag uit te brengen.

Gedaan te Brussel, 25 maart 1992.

De Voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
Michael GEUENICH

⁽¹⁾ PB nr. C 54 van 29. 2. 1992, blz. 4.

Advies over het jaarlijks verslag over de uitvoering van de hervorming van de structuurfondsen (1990)

(92·C 106/11)

De Commissie heeft op 13 december 1991 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité advies te vragen over het jaarlijks verslag over de uitvoering van de hervorming van de structuurfondsen (1990).

De Afdeling voor regionale ontwikkeling, ruimtelijke ordening en urbanisme, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 13 maart 1992 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Christie.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 295e zitting (vergadering van 25 maart 1992) het volgende advies uitgebracht, dat met meerderheid van stemmen (twee onthoudingen) is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Overeenkomstig de bepalingen van artikel 16 van Verordening (EEG) nr. 2052/88 over de hervorming van de structuurfondsen (de zgn. „kaderverordening”) heeft de Commissie voor de tweede maal een jaarverslag over de tenuitvoerlegging van de nieuwe structuurfondsenregeling uitgebracht⁽¹⁾. Over het eerste jaarverslag⁽²⁾ heeft het Comité vorig jaar advies uitgebracht⁽³⁾.

1.2. Krachtens bovengenoemd artikel dient de Commissie in haar verslag „in het bijzonder de vorderingen aan (te geven) die bij de verwezenlijking van de in artikel 1 (van de kaderverordening) genoemde doelstellingen en inzake concentratie van de bijstandsverlening in de zin van artikel 12 zijn gemaakt”.

1.3. Het verslag heeft tot doel „de stand van zaken bij de uitvoering van de communautaire bestekken (CB's) en bij de coördinatie tussen de Fondsen onderling en met de overige financieringsinstrumenten nauwkeurig te beschrijven en daarnaast ook een overzicht te geven van de eerste resultaten van de ondernomen evaluatiewerkzaamheden” (Samenvatting en toelichtingen, blz. 1).

1.4. In zijn advies over het eerste jaarverslag heeft het Comité een aantal aanbevelingen geformuleerd en de Commissie verzocht daar bij het opstellen van het tweede jaarverslag rekening mee te houden. Zo heeft het er met name op aangedrongen dat:

- nauwkeuriger wordt aangegeven in hoeverre de nieuwe structuurfondsenregeling heeft bijgedragen tot het versterken van de economische en sociale samenhang van de Gemeenschap,
- uitvoeriger wordt ingegaan op de gevolgen van de voltooiing van de interne markt voor de regio's,

- meer informatie wordt verstrekt over de manier waarop het partnerschapbeginsel in de diverse lidstaten wordt toegepast,
- ook aandacht wordt geschonken aan de bevindingen van de onafhankelijke deskundigen die met het evalueren van de nieuwe regeling zijn belast,
- wordt nagegaan in hoeverre de ontwikkelingsproblemen van de regio's werkelijk op een geïntegreerde manier worden aangepakt.

1.5. Het Comité stelt vast dat de Commissie tot op zekere hoogte met zijn verlangens rekening heeft gehouden, maar betreurt dat op de volgende aspecten niet uitvoerig is ingegaan:

- toekenning van globale subsidies,
- verlening van technische assistentie,
- inachtneming van de procedures voor het evalueren van het effect op het milieu.

2. Algemeen overzicht van de inhoud van het tweede jaarverslag

2.1. *De uitvoering van de nieuwe regeling in 1990: zwaartepunten* (hoofdstuk 1)

2.1.1. In 1990 is het accent vooral op de volgende aspecten van de nieuwe structuurfondsenregeling gelegd: goedkeuring van steunmaatregelen, evaluatie vooraf overeenkomstig artikel 26 van de coördinatieverordening, toezicht op de CB's en de goedgekeurde programma's. Volgens de Commissie is er over het geheel genomen reden voor tevredenheid over de vooruitgang die op al deze terreinen is geboekt.

2.1.2. De hervorming van de structuurfondsen stoelt op de volgende grondbeginselen: meerjarenplanning, partnerschap en additionaliteit. Volgens de Commissie zijn dit belangrijke pluspunten in vergelijking met de vroegere regeling en moet hierop worden voortgebouwd om ervoor te zorgen dat de geïntegreerde aanpak van

⁽¹⁾ Doc. COM(91) 400 def.

⁽²⁾ Doc. COM(90) 516 def.

⁽³⁾ PB nr. C 159 van 17. 6. 1991, blz. 79.

de ontwikkelingsproblemen in achtergebleven regio's de gewenste resultaten oplevert.

2.1.3. De Commissie laat evenwel ook enkele waarschuwendende geluiden horen. Zo vestigt zij er de aandacht op dat:

- de beschikbare middelen overal achterblijven bij de werkelijke behoeften, waardoor in sommige gevallen geen efficiënte planning kan worden uitgewerkt,
- het partnerschapbeginsel vrijwel algemeen als een van de voornaamste pluspunten van de hervorming wordt beschouwd, maar niettemin in sommige lid-staten niet in praktijk wordt gebracht (in sommige lid-staten heeft de nationale overheid de neiging om buiten de regionale instanties om te handelen, zodat de plaatselijke „partners” niet de kans krijgen om actief mee te werken aan de ontwikkeling van hun regio),
- sommige lid-staten te lang talmen met het verstrekken van de verlangde informatie over de toepassing van het additionaliteitsbeginsel (de regels dienen ook te worden nageleefd door landen waar het systeem voor de toewijzing van de rijksuitgaven van dien aard is dat de verlangde informatie moeilijk uit de nationale rekeningen kan worden afgeleid, zoals het Verenigd Koninkrijk),
- de tenuitvoerlegging van bepaalde aspecten van de nieuwe regeling, met name de financiële bepalingen, moeilijkheden oplevert (de Commissie heeft trouwens al het nodige gedaan om de procedure te verbeteren en te vereenvoudigen).

2.1.4. Het Comité deelt de bezorgdheid van de Commissie omtrent bovengenoemde tekortkomingen. Het ziet in dat met name de naleving van het additionaliteitsbeginsel van doorslaggevend belang is voor het welslagen van de nieuwe regeling en het staat dan ook zonder voorbehoud achter het streven van de Commissie om de lid-staten ertoe te bewegen haar de verlangde informatie over de naleving van dit beginsel te verstrekken.

2.1.5. In het verslag wordt wel verklaard dat de resultaten van de nieuwe structuurfondsenregeling over het geheel genomen positief zijn, maar wordt met geen woord gerept over het effect op lokaal niveau, d.w.z. over de manier waarop de beschikbare middelen over de diverse regio's binnen de afzonderlijke lid-staten zijn verdeeld.

2.2. Steunverlening in het kader van doelstelling 1 (hoofdstuk 2)

2.2.1. Bij doelstelling 1 zijn zeven lid-staten betrokken. In al deze lid-staten, m.u.v. Frankrijk, is er voor dit soort regio's slechts één communautair bestek. Tot dusverre zijn voor dergelijke regio's al meer dan 300 programma's of andere steunmaatregelen goedgekeurd.

2.2.2. De Commissie verklaart dat zij aan de hand van modellen heeft getracht zich een beeld te vormen

van het te verwachten macro-economisch effect van de hervorming in „doelstelling 1-regio's”. Zij is daarbij tot de bevinding gekomen dat deze regio's er dank zij de nieuwe structuurfondsenregeling aanzienlijk op vooruit zullen gaan, zowel wat het bruto binnenlands produkt (BBP) als wat de werkgelegenheid betreft. Een groot deel van de nationale en communautaire overheidssteun ten behoeve van dit soort regio's loopt nu via communautaire bestekken.

2.2.3. Verwacht wordt dat in 1993 zowat 350 000 nieuwe of in stand gehouden arbeidsplaatsen in „doelstelling 1-regio's” rechtstreeks afhankelijk zullen zijn van de steun die de Gemeenschap aan dit soort regio's verleent.

2.2.4. Verder blijkt uit de prognoses van de Commissie ook dat sommige achtergebleven gebieden na 1993 met een abrupte daling van de vraag te kampen zullen krijgen als de Gemeenschap niet solidair naar een betere economische en sociale integratie van deze regio's blijft streven.

2.2.5. De Commissie heeft ook studies over het effect van de nieuwe structuurfondsenregeling in afzonderlijke achtergebleven lid-staten en regio's verricht. Die studies hebben uitgewezen dat het BBP van de onder doelstelling 1 vallende lid-staten en regio's in 1993 weleens 1,5 tot 2,5% hoger zou kunnen liggen dan zonder de structuurfondsen het geval zou zijn geweest, hetgeen zou betekenen dat de betrokken landen en regio's dank zij de structuurfondsen beter in staat zijn hun achterstand ten opzichte van de overige lid-staten in te halen. Bij deze positieve prognose dient men echter te bedenken dat behalve het BBP ook nog een aantal andere aspecten bepalend zijn voor de mate van samenhang binnen de Gemeenschap (b.v. werkgelegenheid, emigratie, armoede) en dat dus ook aan de ontwikkelingen op deze andere terreinen de nodige aandacht moet worden geschonken.

2.2.6. Al met al juicht het Comité deze studies over het effect van de hervorming in „doelstelling 1-regio's” ten zeerste toe. Zij tonen niet alleen duidelijk aan dat concentratie van de beschikbare middelen het mogelijk maakt een tastbaar (macro-economisch) effect op inkomens en werkgelegenheid in dit soort regio's te bewerkstelligen en dus de samenhang van de Gemeenschap ten goede komt, maar laten ook duidelijk zien dat het plannen van de steunverlening via communautaire bestekken wel degelijk voordelen biedt.

2.2.7. Er zij evenwel op gewezen dat van het door de Commissie voorspelde werkgelegenheids- en inkomenseffect alleen sprake kan zijn als de in het kader van de CB's geplande investeringen volledig worden uitgevoerd. Bovendien is bij deze prognoses geen rekening gehouden met de te verwachten ontwikkelingen op andere beleidsterreinen van de Gemeenschap [gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), Economische en Monetaire Unie (EMU), voltooiing van de binnenmarkt, enz.], die het structuurbeleid weleens zouden kunnen doorkruisen en in ieder geval van invloed zullen zijn op het uiteindelijke effect van de hervorming.

2.3. *Steunverlening in het kader van de overige doelstellingen* (hoofdstuk 3)

2.3.1. Doelstelling 2

2.3.1.1. In „doelstelling 2-regio's” is voornamelijk steun verleend voor operationele programma's. In 1989 en 1990 zijn binnen het kader van de in de CB's vastgelegde prioriteiten 109 dergelijke programma's goedgekeurd; daarnaast is ook het licht op groen gezet voor 11 grote projecten en is in drie gevallen besloten globale subsidies toe te kennen. In totaal heeft de Gemeenschap voor dit soort regio's 2,297 miljard ecu uitgetrokken.

2.3.1.2. De Commissie heeft ernaar gestreefd de beschikbare middelen zo veel mogelijk te gebruiken voor het scheppen van vervangende werkgelegenheid in gebieden waar vele arbeidsplaatsen verloren zijn gegaan als gevolg van de achteruitgang van de industrie. Positief is dat zij het accent daarbij niet zozeer op grootschalige basisinfrastructuurprojecten als wel op maatregelen ter verbetering van het concurrentievermogen van het bedrijfsleven legt.

2.3.1.3. Volgens de Commissie is het zo goed als onmogelijk om het effect van de EG-steun aan „doelstelling 2-regio's” vooraf te evalueren omdat enerzijds de daarvoor noodzakelijke statistische gegevens niet beschikbaar zijn en anderzijds de EG-steun in vergelijking met die van de lid-staten zelf maar zo weinig om het lijf heeft dat het geen zin heeft te proberen het potentiële macro-economische effect van de communautaire steunmaatregelen op regionaal niveau te meten. Wel kan dat effect volgens de Commissie achteraf worden gemeten, uitgaande van een aantal micro-economische indicatoren die een beeld geven van het economische concurrentievermogen van de betrokken regio's.

2.3.1.4. Het Comité ziet in dat het effect van de hervorming in „doelstelling 2-regio's” moeilijk te meten is. Het dringt er dan ook met klem bij de bevoegde instanties op aan het nodige te doen om de kwaliteit van hun regionale economische statistieken te verbeteren ten einde de taak van de Commissie te vergemakkelijken.

2.3.1.5. Verder juicht het Comité het ook toe dat in tegenstelling tot vóór de hervorming nog slechts voor een beperkt aantal soorten investeringen EG-steun wordt verleend.

2.3.2. Doelstellingen 3 en 4 buiten „doelstelling 1-regio's”

2.3.2.1. In 1990 is, wat de doelstellingen 3 en 4 betreft, voor het eerst volgens de nieuwe regeling te werk gegaan. Er is vrijwel uitsluitend voor operationele programma's gekozen. Daarbij ging het in 43% van de gevallen om maatregelen in het kader van doelstelling 3 en in 57% van de gevallen om maatregelen uit hoofde van doelstelling 4.

2.3.2.2. Hoewel het effect van opleidings- en werkgelegenheidsprogramma's moeilijk kan worden gemeten, verklaart de Commissie toch tevreden te zijn over de overschakeling op meerjarenprogramma's (i.p.v. een projectgewijze aanpak). Deze nieuwe aanpak heeft tot een grotere mate van decentralisatie geleid, waardoor de programma's beter op de specifieke behoeften van de betrokken regio's konden worden afgestemd.

2.3.2.3. Het Comité is het volledig eens met hetgeen in het verslag wordt verklaard over de voordelen die van een meer gedecentraliseerde aanpak van de steunverlening mogen worden verwacht.

2.3.3. Doelstelling 5 a

2.3.3.1. Uit het feit dat nog maar een beperkt aantal plannen zijn binnengekomen, leidt de Commissie af dat de lid-staten nog maar pas zijn begonnen met het uitwerken van maatregelen ter verbetering van de verwerkings- en afzetstructuur in de land- en bosbouwsector. Met betrekking tot doelstelling 5 a is zij dan ook nog niet tot een evaluatie overgegaan.

2.3.3.2. Wel is het volgens haar al duidelijk dat de voorkeur uitgaat naar compenserende maatregelen en maatregelen ter bevordering van de afzet.

2.3.3.3. Volgens het Comité moet dit aspect worden bekeken binnen het — veel bredere — kader van de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Met name bij de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van extensivering van de productie, uit productie nemen van grond en bescherming van het milieu moet terdege rekening worden gehouden met de ontwikkeling van het platteland in „doelstelling 5-regio's”. Verwacht mag worden dat deze regio's in de toekomst aanzienlijk méér aanvragen voor steun uit de structuurfondsen zullen indienen.

2.3.4. Doelstelling 5 b

2.3.4.1. Na de goedkeuring van de desbetreffende CB's in juni 1990 hebben de lid-staten concrete voorstellen voor operationele programma's ingediend. Enkele daarvan konden nog vóór eind 1990 worden goedgekeurd, maar bij de meeste is dit pas in de loop van 1991 gebeurd.

2.3.4.2. De Commissie is van oordeel dat in de eerste plaats moet worden gestreefd naar diversifiëring en overschakeling op producten waarvan er geen overschotten bestaan (m.i.v. bosbouwproducten). Bovendien moet bij de toekenning van steun uit het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) voorrang worden gegeven aan maatregelen die het eigen ontwikkelingspotentieel van de betrokken regio's ten goede komen [uitbouw van het midden- en kleinbedrijf (MKB), van het toerisme en van de infrastructuur].

2.3.4.3. Het Comité vindt het goed dat de Commissie zo veel nadruk legt op de uitbouw van het niet-agrarische ontwikkelingspotentieel van „doelstelling 5 b-regio's”.

2.4. *Communautaire initiatieven en innoverende maatregelen* (hoofdstuk 4)

2.4.1. De eerste communautaire initiatieven dateren uit 1989 (Rechar, Envireg, Stride, Interreg en Regis). In 1990 heeft de Commissie een nieuwe serie initiatieven goedgekeurd, die betrekking hebben op drie prioriteiten:

- ontwikkeling van het menselijk potentieel (Euroform, Horizon en NOW),
- integratie van plattelandsgebieden (Leader),
- uitbreiding van bepaalde basisinfrastructuurvoorzieningen (Prisma, Regen en Telematica).

2.4.2. Het Comité stelt tot zijn voldoening vast dat deze nieuwe initiatieven de vorige initiatieven aanvullen of versterken en bijgevolg passen in het kader van de bestaande doelstellingen van het EG-beleid.

2.4.3. Verder wijst het erop dat deze initiatieven, ondanks de relatief kleine bedragen die hiervoor worden uitgetrokken, om twee redenen toch van groot belang zijn. In de eerste plaats stellen zij de Gemeenschap in staat iets te doen voor regio's die in een bepaald opzicht achterop zijn geraakt of waar specifieke maatregelen moeten worden genomen om een bepaalde doelstelling te kunnen verwezenlijken. In de tweede plaats wordt bij dit soort maatregelen zeer doelgericht te werk gegaan, zodat mag worden aangenomen dat het effect ervan veel groter is dan op grond van de ingezette middelen normaliter te verwachten is; de efficiency van een specifieke maatregel hangt namelijk niet af van de omvang van de ingezette middelen.

2.5. *Integratie van de nieuwe Duitse „Länder”* (hoofdstuk 5)

2.5.1. In het verslag wordt een overzicht gegeven van de maatregelen die de Gemeenschap heeft genomen om de vijf nieuwe Duitse Länder en Oost-Berlijn te helpen zich in de Gemeenschap te integreren.

2.5.2. De communautaire bestekken voor deze regio's zijn in maart 1991 door de Commissie goedgekeurd.

2.5.3. In de periode 1991-1993 zal voor de vijf nieuwe Duitse Länder en Oost-Berlijn in totaal 3 miljard ecu (prijzen van 1991) worden uitgetrokken. Daarvan zal 1,5 miljard ecu via het EFRO, 900 miljoen ecu via het Europees Sociaal Fonds (ESF) en 600 miljoen ecu via de afdeling Oriëntatie van het Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw (EOGFL) worden verleend.

2.5.4. Over de EG-steun voor de vijf nieuwe Länder en Oost-Berlijn heeft het Comité al eerder een advies uitgebracht⁽¹⁾. Uit de sindsdien gepubliceerde statistieken blijkt dat de vijf voormalige DDR-Länder tot de regio's met het laagste BBP behoren, zodat zij in de categorie van de „doelstelling 1-regio's" zouden

moeten worden opgenomen. Het Comité dringt er dan ook bij de Commissie op aan ervoor te zorgen dat deze vijf Länder als „doelstelling 1-regio's" steun uit de structuurfondsen kunnen krijgen wanneer de voorwaarden daartoe eenmaal zijn vervuld.

2.6. *Bijdrage van leningsinstrumenten* (hoofdstuk 6)

2.6.1. In de kaderverordening wordt bepaald dat de steunverlening uit de structuurfondsen moet worden gecombineerd met die van de Europese Investeringsbank (EIB) en de andere financieringsinstrumenten van de Gemeenschap [Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS)] om van de ingezette begrotingsmiddelen een zo groot mogelijk stimuleringseffect te laten uitgaan.

2.6.2. Wat de combinatie met EIB-leningen betreft blijkt uit het jaarverslag dat dit beginsel over het geheel genomen wel goed is nageleefd in „doelstelling 1-regio's" (waar de maatregelen in het kader van de in de CB's aangegeven zwaartepunten grotendeels met EIB-leningen zijn gefinancierd), maar minder goed in acht is genomen in lid-staten met overwegend „doelstelling 2-regio's" en „doelstelling 5 b-regio's" zoals Italië, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk (waar er veeleer sprake is van complementariteit tussen de EIB-leningen en de in de CB's vastgelegde zwaartepunten).

2.6.3. Het Comité wijst erop dat de looptijd van EIB-leningen voor specifieke projecten noodzakelijkerwijze korter is dan die waarvan bij de meerjarenplanning in het kader van de nieuwe structuurfondsenregeling wordt uitgegaan. Van volledige integratie tussen de structuurfondsen en de overige financieringsinstrumenten kan dus maar weinig terecht komen.

2.7. *Uitvoering van de begroting in 1990* (hoofdstuk 7)

2.7.1. In 1990 is 75,8% van de beschikbare EFRO-middelen naar „doelstelling 1-regio's" gegaan, tegenover 80,6% in 1989. Deze daling is een gevolg van het feit dat de tenuitvoerlegging van de CB's in „doelstelling 2-regio's" in 1990 in een stroomversnelling is gekomen. De Commissie is van oordeel dat de concentratie van de beschikbare middelen (80% van de EFRO-steun is voor „doelstelling 1-regio's" bestemd) over een periode van 5 jaar moet worden beoordeeld.

2.7.2. Het stemt het Comité tot voldoening dat bijna alle op de begroting geplaatste kredieten voor steunverlening via de structuurfondsen zijn opgebruikt.

3. *Invloed van het advies over het eerste jaarverslag*

3.1. Het Comité stelt vast dat de Commissie in dit tweede jaarverslag vooral ingaat op die terreinen waarop het effect van de hervorming het best kan worden beoordeeld. Bovendien heeft zij bij het uitwerken van dit verslag ook enigszins rekening gehouden met de opmerkingen die het Comité in zijn advies over het eerste jaarverslag naar voren heeft gebracht.

⁽¹⁾ PB nr. C 40 van 17. 2. 1992, blz. 26.

3.2. De Commissie heeft geprobeerd het te verwachten effect in de diverse soorten regio's te kwantificeren. Bijzonder gunstig zijn de prognoses met betrekking tot „doelstelling 1-regio's”: naar verwacht zal de EG-steun daar een waarneembaar effect op de inkomens en de werkgelegenheid hebben indien de Gemeenschap haar steun in voldoende mate relateert aan het BBP van de betrokken regio's en indien het partnerschapbeginsel in acht wordt genomen. Toch blijft evaluatie achteraf het enige middel om na te gaan of de nieuwe structuurfondsenregeling doeltreffend functioneert. Van dit soort evaluatie is in het jaarverslag niets te bespeuren, maar het Comité neemt aan dat hiermee wordt gewacht tot de „Mid-Term Review” waartoe binnenkort zal worden overgegaan.

3.3. Het Comité betreurt dat het jaarverslag geen specifieke conclusies met betrekking tot het effect van de hervorming in „doelstelling 2-regio's” bevat.

3.4. Het betreurt verder ook dat de Commissie niet ingaat op de te verwachten gevolgen van de voltooiing van de interne markt voor regio's die steun uit de structuurfondsen ontvangen. Als de voorbereiding van de interne markt tot een herstructurering en/of verschuiving van de economische bedrijvigheid naar het centrum van de Gemeenschap zou leiden, zou de taak van de structuurfondsen er niet gemakkelijker op worden. Dit geldt met name voor de steunverlening aan „doelstelling 2-regio's”, waar de nadelige gevolgen van een dergelijke herstructurering en/of verschuiving zich waarschijnlijk het sterkst zullen doen gevoelen.

3.5. Het Comité vindt het positief dat de Commissie dit keer ook uitvoeriger ingaat op de manier waarop het partnerschapbeginsel in praktijk wordt gebracht. Het staat volledig achter het standpunt van de Commissie, die van mening is dat de „lokale partners” actiever bij de planning en de tenuitvoerlegging van de diverse maatregelen moeten worden betrokken. Het Comité is ook van oordeel dat de nieuwe structuurfondsenregeling het best zal functioneren als de contacten tussen de Commissie en de regio's (incl. de sociale partners) zo veel mogelijk rechtstreeks plaatsvinden.

4. Specifieke opmerkingen over het tweede jaarverslag

4.1. *Additionaliteit*

4.1.1. Een van de grondbeginselen van de structuurfondsenregeling is het additionaliteitsbeginsel. Dit beginsel houdt in dat de door de Gemeenschap verleende steun slechts ter aanvulling van nationale en regionale steunmaatregelen mag worden gebruikt. Het Comité vindt het positief dat de Commissie zich de nodige inspanningen getroost om na te gaan of dit beginsel daadwerkelijk wordt nageleefd. Uit het jaarverslag blijkt echter dat sommige lid-staten slechts schoorvoetend de gevraagde informatie verstrekken of zelfs ronduit weigeren op het verzoek van de Commissie in te gaan.

4.1.2. Het Comité is zich ervan bewust dat het technisch gezien niet gemakkelijk is na te gaan of het additionaliteitsbeginsel altijd en overal wordt nageleefd. Het maakt de lid-staten erop attent dat de in 1988 doorgevoerde hervorming van de structuurfondsen hen ertoe verplicht de grondbeginselen van het structuurbeleid van de Gemeenschap, incl. het additionaliteitsbeginsel, strikt na te leven. Het komt het Comité voor dat sommige lid-staten slechts uit politieke overwegingen een regionaal beleid hebben opgezet: zij beschouwen dit kennelijk in de eerste plaats als een middel om geld uit de EG-begroting te kunnen opstrijken i.p.v. als een middel om mee te werken aan het verwezenlijken van de beginselen en doelstellingen van het regionaal beleid van de Gemeenschap.

4.1.3. Het Comité staat nog steeds volledig achter hetgeen het in paragraaf 5.3 van zijn vorige advies over het additionaliteitsbeginsel heeft verklaard. Het dringt er bij de Commissie op aan duidelijk te vermelden welke lid-staten de vereiste informatie niet verstrekken of, volgens haar, met onvolledige of onjuiste informatie voor de dag komen.

4.2. *Toezichtcomités*

4.2.1. Het Comité stelt vast dat in 1990 een aantal toezichtcomités is ingesteld, overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 25 en 26 van de coördinatieverordening⁽¹⁾. Het is evenals de Commissie van oordeel dat dergelijke comités een belangrijke functie te vervullen hebben en dat de werkgevers-, werknemers- en andere maatschappelijke en beroepsorganisaties steeds terdege over de bevindingen van deze comités moeten worden geïnformeerd. Het verwijst in dit verband naar de desbetreffende passage in zijn vorige advies⁽²⁾, waarin het erop heeft gewezen dat toezicht en evaluatie twee verschillende soorten activiteiten zijn en dat evaluatie een meer technische aangelegenheid is en een grotere mate van onafhankelijkheid vereist dan het houden van toezicht. Hoe een en ander in praktijk kan worden gebracht, wordt duidelijk aangetoond door de situatie in Ierland, waar ook de werkgevers en de werknemers in de toezichtcomités vertegenwoordigd zijn; de andere lid-staten zouden daaruit de nodige lering kunnen trekken.

4.2.2. Het Comité vestigt er nogmaals de aandacht op dat de sociale partners bij de tenuitvoerlegging van de nieuwe regeling en bij het toezicht hierop een veel belangrijker rol toegewezen zouden moeten krijgen dan tot dusverre het geval is.

4.3. *Concentratie en planning*

4.3.1. In het tweede jaarverslag wordt het te verwachten effect van de communautaire steunverlening op de inkomens en de werkgelegenheid in „doelstelling 1-regio's” nauwkeurig becijferd. De Commissie gaat ervan uit dat van de nieuwe „meer-fondsenaan-

(1) Verordening (EEG) nr. 4253/88, PB nr. L 374 van 31. 12. 1988, blz. 1.

(2) PB nr. C 159 van 17. 6. 1991, blz. 79.

pak" concrete — zij het niet zo aanzienlijke — effecten op de economische bedrijvigheid in de betrokken regio's mogen worden verwacht. Uit het verslag blijkt niet alleen dat men er goed aan doet de beschikbare middelen in een beperkt aantal regio's te concentreren zodat het totaalbedrag van de steun in verhouding tot de uitgaven van de betrokken regio's zelf zo gunstig mogelijk uitvalt, maar bovendien ook dat de steun meer effect sorteert als de maatregelen deel uitmaken van een coherent actieprogramma.

4.3.2. Om diverse redenen doet de Commissie echter geen poging om ook het potentiële effect van de communautaire steun in „doelstelling 2-regio's" te becijferen. Niettemin gaat zij ervan uit dat de steunverlening aan dit soort regio's uiteindelijk tot een verbetering van het concurrentievermogen van de plaatselijke bedrijven zal leiden.

4.3.3. Het Comité zou gaarne zien dat de Commissie voortaan aangeeft welke micro-economische indicatoren volgens haar het concurrentievermogen van het bedrijfsleven in de diverse regio's bepalen en hoe deze indicatoren in de lid-staten met „doelstelling 2-regio's" door de communautaire steunverlening worden beïnvloed. Verder zou het gaarne van de Commissie vernemen waarom de steunverlening aan „doelstelling 2-regio's" niet overal in de Gemeenschap hetzelfde effect sorteert. Daarbij zou de Commissie, indien mogelijk, ook moeten aangeven in hoeverre de overheidsinstanties op de diverse niveaus erin slagen het regionaal beleid van de Gemeenschap in concrete maatregelen om te zetten.

5. Overige aspecten van het nieuwe structuurfondsenbeleid

5.1. Budget

5.1.1. De Commissie stelt in haar tweede jaarverslag vast dat de grondbeginselen van de nieuwe structuurfondsenregeling over het geheel genomen op een efficiënte manier in praktijk worden gebracht en dat daarmee een concrete bijdrage wordt geleverd tot de nagestreefde versterking van de samenhang van de Gemeenschap. Het Comité is zich ervan bewust dat nog niet alle problemen zijn opgelost, maar meent niettemin dat uit dit tweede jaarverslag kan worden geconcludeerd dat de hervorming van de structuurfondsen over het algemeen genomen als een succes kan worden beschouwd. Volgens het Comité komt het er nu op aan op de ingeslagen weg voort te gaan.

5.1.2. Met het oog daarop pleit het voor een aanzienlijke verhoging van het structuurfondsenbudget en voor een verdere stroomlijning, vereenvoudiging en verbetering van de procedures.

5.2. Verdeling van de middelen over de te steunen regio's

5.2.1. Uit het overzicht van de aangegane betalingsverplichtingen blijkt dat het accent in 1990 op „doelstel-

ling 1-regio's" is gelegd. Het Comité kan zich daarmee verenigen omdat de behoefte aan steun in de minst ontwikkelde regio's het grootst is.

5.2.2. Ook „doelstelling 2-regio's" kampen echter nog steeds met ernstige problemen als gevolg van het achterop raken van de plaatselijke industrie. Ook al zou er binnen de Gemeenschap als geheel een periode van duurzame economische groei aanbreken, dan nog is het weinig waarschijnlijk dat de economische omstandigheden in „doelstelling 2-regio's" aanzienlijk zullen verbeteren. Daarom moet een grotere inspanning worden geleverd om uit te maken welk instrumentarium het meest geschikt is — en op welke manier dit het best kan worden toegepast — om deze regio's op een efficiënte manier te hulp te komen en om in die gebieden het concurrentievermogen van de bedrijven te verbeteren en het herstructureringsproces te versnellen. De relatief geringe omvang van de communautaire steunverlening ten behoeve van dit soort regio's maakt het niet minder, maar juist nog meer noodzakelijk de steunverlening via de structuurfondsen en de doeltreffendheid hiervan kritisch onder de loep te nemen.

5.2.3. Het Comité beveelt de Commissie aan het nodige te doen om haar statistische informatie over de economische omstandigheden in „doelstelling 2-regio's" uit te breiden. In sommige gevallen zal dit erop neerkomen dat de lid-staten of de regionale instanties bepaalde statistische gegevens voor het eerst bijeen zullen moeten brengen om de Commissie in staat te stellen het effect van de hervorming van de structuurfondsen in dit soort regio's te beoordelen. Het Comité vindt het zeer belangrijk dat de toepassing van de nieuwe structuurfondsenregeling in deze regio's op de voet wordt gevolgd, ook al is het zich ervan bewust dat dit met de nodige moeilijkheden gepaard gaat.

5.2.4. Men dient bovendien te bedenken dat de te bekenis van de regio's binnen de EG-structuur in de toekomst ontegenzeggelijk nog zal toenemen. Ook om die reden is het zaak er nu al voor te zorgen dat de regio's over een behoorlijk geharmoniseerd gegevensbestand met informatie over economische en sociale indicatoren kunnen beschikken.

5.3. Economische en sociale samenhang

5.3.1. Het Comité vindt het een goede zaak dat aan het in december jl. te Maastricht goedgekeurde Verdrag over de Politieke Unie een „Protocol betreffende economische en sociale samenhang" is toegevoegd. Daaruit blijkt nogmaals dat de lid-staten vastbesloten zijn werk te maken van het versterken van de economische en sociale samenhang — de doelstelling waar de gehele hervorming van de structuurfondsen om draait. Het Comité staat dan ook volledig achter de plannen om vóór eind 1993 een „Cohesiefonds" in het leven te roepen, dat zal worden gebruikt om EG-steun te verlenen voor de uitvoering van milieuprojecten en de aanleg van transeuropese netwerken in lid-staten waar het BBP per hoofd minder dan 90% van het communautaire gemiddelde bedraagt.

5.3.2. Het Comité gaat ervan uit dat dit nieuwe steuninstrument niet tot een overheveling van middelen uit het huidige structuurfondsenbudget zal leiden, maar extra financiële middelen ten behoeve van de landen in kwestie zal opleveren. Bovendien zouden via dit nieuwe fonds ook de nodige middelen ter beschikking moeten worden gesteld om de produktieve investeringen in „doelstelling 1-regio's” te stimuleren en het concurrentievermogen van de betrokken regio's te verbeteren.

5.3.3. Het Comité vestigt er de aandacht op dat de economische en sociale samenhang ernstig in het gedrang zou komen als de voorgestelde hervormingen van het GLB zo ten uitvoer zouden worden gelegd dat de plattelandsgebieden daar nadeel van ondervinden. Het wijst erop dat het budget ten behoeve van „doelstelling 5-regio's” momenteel volkomen ontoereikend is om de mogelijke sociaal-economische nadelen van de belangrijkste hervormingen van het GLB te kunnen ondervangen.

5.4. *Monetaire Unie*

5.4.1. Er is besloten dat de Monetaire Unie tegen het eind van dit decennium een feit dient te zijn. Het Comité wijst erop dat het structuurfondsenbudget in de overgangperiode aanzienlijk moet worden opgetrokken om te voorkomen dat van de nagestreefde economische en sociale samenhang niets terecht komt.

5.4.2. In het Verdrag wordt aangegeven aan welke voorwaarden de lid-staten moeten voldoen voordat zij deel kunnen gaan uitmaken van de Europese valutazone. In theorie zouden deze tot een aanzienlijke toename van de sociaal-economische verschillen tussen de diverse lid-staten kunnen leiden. Het Comité is van oordeel dat de Gemeenschap via haar structuurfondsen voldoende middelen ter beschikking moet stellen om

ervoor te zorgen dat de na te streven convergentie op begrotingsgebied niet tot een toename van de sociaal-economische verschillen tussen de diverse lid-staten en regio's leidt. Het vestigt er evenwel de aandacht op dat de structuurfondsen alleen niet in staat zijn de sociaal-economische verschillen tussen de diverse regio's binnen de Monetaire Unie te verkleinen. Om dat doel te kunnen bereiken zijn nog andere maatregelen nodig, zowel op nationaal als op EG-niveau.

5.5. *Communautaire initiatieven*

5.5.1. Het Comité is van oordeel dat de Commissie het recht heeft specifieke programma's voor te stellen om het algemene sociaal-economische ontwikkelingsproces in de regio's in goede banen te kunnen leiden. Deze specifieke programma's moeten het weliswaar met een vrij beperkt budget stellen, maar vormen niettemin een belangrijk middel om het ontwikkelingsproces in de regio's te sturen en prioriteiten voor de toekomst aan te geven.

5.5.2. Deze initiatieven kunnen het effect van de steunverlening echter alleen dan vergroten als zij snel en met zo weinig mogelijk administratieve rompslomp ten uitvoer worden gelegd, hetgeen tot nog toe kennelijk niet het geval was. Daarom dringt het Comité er bij de Commissie op aan alles in het werk te stellen om dergelijke programma's zo spoedig mogelijk na de bekendmaking ervan ten uitvoer te leggen. Bovendien vestigt het er de aandacht op dat ook bij dit soort initiatieven zoveel mogelijk naar concentratie en integratie moet worden gestreefd.

5.5.3. Het Comité meent dat het met zijn adviezen over dergelijke initiatieven een nuttige bijdrage heeft geleverd. Het gaat ervan uit dat het deze positieve rol in de toekomst zal kunnen blijven spelen (b.v. in verband met het Retex-initiatief).

Gedaan te Brussel, 25 maart 1992.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

Michael GEUENICH

**BUREAU VOOR OFFICIËLE PUBLIKATIES
DER EUROPESE GEMEENSCHAPPEN**

Luxemburg

Keuzevrijheid en economische impuls — Doel van het Europese consumentenbeleid in de interne markt
Eammon Lawlor

Het doel van deze brochure bestaat er niet in een economische rechtvaardiging te geven van de rechten van de individu — dit zou trouwens overbodig zijn —, maar te onderstrepen dat deze rechten economische consequenties hebben.

83 blz. — 17,6 × 25 cm

ISBN 92-826-0155-2 — Catalogusnr. CB-56-89-869-NL-C

Prijs in Luxemburg (exclusief BTW): 8,00 ecu

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

Naar een Europese financiële ruimte

Liberalisatie van het kapitaalverkeer en financiële integratie in de Gemeenschap

De Lid-Staten van de Europese Gemeenschap hebben zich ten doel gesteld in 1992 een grote markt zonder belemmeringen aan de binnengrenzen tot stand te brengen. Die grote markt is niet denkbaar zonder een geïntegreerde financiële markt: kapitaal en financiële diensten moeten vrij kunnen circuleren.

321 blz. — 17,6 × 25 cm

ISBN 92-825-8193-4 — Catalogusnr. PP-88-004-NL-C

Prijs in Luxemburg (exclusief BTW): 16,00 ecu

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

Een Europese sociale ruimte voor 1992

Patrick Venturini

In deze brochure wordt een overzicht gegeven van de historische achtergrond van de sociale ruimte, de diverse aspecten daarvan en de wisselwerking daartussen: werkgelegenheid, vrij verkeer van personen en beroepsmobiliteit, economische en sociale samenhang, de arbeidsomgeving, vennootschapsrecht, sociale maatregelen ter ondersteuning van technologische veranderingen en de structuur van de arbeidsverhoudingen. Dit zijn de belangrijke aspecten van de „Europese sociale ruimte” in de dop.

1989 — 125 blz. — 17,6 × 25 cm

ISBN 92-826-0155-2 — Catalogusnr. CB-56-89-869-NL-C

Prijs in Luxemburg (exclusief BTW): 9,75 ecu

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

BESTELBON TE VERSTUREN AAN:

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen

2, rue Mercier, L-2985 Luxemburg

Gelieve mij de hierboven met aangegeven publikaties te sturen.

Naam: .....

Adres: .....

..... Tel.: .....

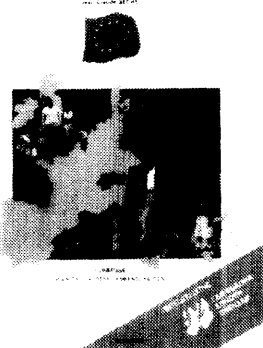
Datum: ..... Handtekening: .....

**BUREAU VOOR OFFICIËLE PUBLIKATIES
DER EUROPESE GEMEENSCHAPPEN**

Luxemburg

VRIJ VERKEER
VAN PERSONEN
IN DE GEMEENSCHAP
VERPLAATSING EN VERBLIJF

Vrij verkeer van personen in de Gemeenschap — verplaatsing en verblijf

Jean-Claude Séché

Dit document is één van de bijdragen tot de actie voor een volledige voorlichting van de burgers over de totstandbrenging van een Europese ruimte zonder grenzen per eind 1992.

69 blz. — 21 × 29,7 cm

ISBN 92-825-8663-4 — Catalogusnr. CB-PP-88-B04-NL-C

Prijs in Luxemburg (exclusief BTW): 7,50 ecu

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

Gemeenschappelijke normen voor de bedrijven

Florence Nicolas, met medewerking van Jacques Repussard

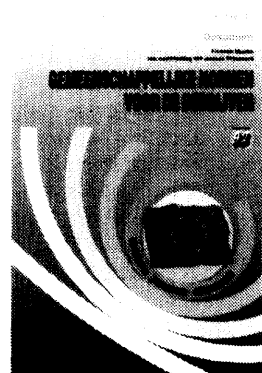
Dit document beoogt op de eerste plaats een uiteenzetting te geven van de werking van het Europese normalisatiestelsel, de middelen waarover het de beschikking heeft, zijn integratie in de Instellingen van de Gemeenschap en zijn raakpunten met de nationale en internationale mechanismen. Het is bovendien de bedoeling om aan de hand van concrete voorbeelden een gebruiksaanwijzing van de normalisatie te bieden.

1988 — 81 blz. — 17,6 × 25 cm

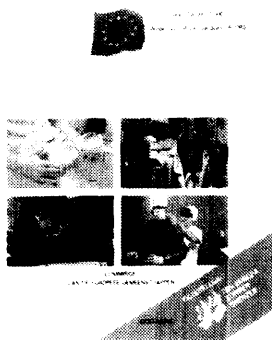
ISBN 92-825-8557-3 — Catalogusnr. CB-PP-88-A01-NL-C

Prijs in Luxemburg (exclusief BTW): 9,00 ecu

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

WEGWIJZER VOOR DE BEROEPSUITOEFENING
IN HET VOORUITZICHT VAN DE
GROTE GEMEENSCHAPPELIJKE MARKT

Wegwijzer voor de beroepsuitoefening in het vooruitzicht van de grote gemeenschappelijke markt

Jean-Claude Séché

Deze brochure biedt, in een ook voor niet-juristen toegankelijk taalgebruik, een beeld van de huidige situatie, waardoor het mogelijk wordt zich met de essentiële kenmerken van het vrije verkeer van personen vertrouwd te maken.

251 blz. — 21 × 29,7 cm

ISBN 92-825-8070-9 — Catalogusnr. CB-PP-88-004-NL-C

Prijs in Luxemburg (exclusief BTW): 18,50 ecu

ES, DA, DE, GR, EN, FR, IT, NL, PT

BESTELBON TE VERSTUREN AAN:

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen
2, rue Mercier, L-2985 Luxemburg

Gelieve mij de hierboven met aangegeven publikaties te sturen.

Naam: .....

Adres: .....

..... Tel.: .....

Datum: ..... Handtekening: .....

